

Zajímavosti a další fakta o městě Újezd u Brna

Kapličky

Dům s pečovatelskou službou

Slavnostní **zahájení** stavby Domu s pečovatelskou službou se uskutečnilo **12. dubna 2002** v 11.00 hodin na staveništi Rychmanově. Stavba probíhala dva roky. Realizační firmou byla brněnská stavební společnost Pozemstav. **Kolaudace** objektu byla provedena začátkem **května 2004**.

24. května v odpoledních hodinách proběhlo slavnostní otevření objektu za přítomnosti mnoha významných státních činitelů v čele s ministrem práce a sociálních věcí Ing. Zdeňkem Škromachem. Slavnostního otevření se také zúčastnili další hosté, již ve valné většině přispěli ke zdárnému průběhu stavby a jejího finančního zajištění. Rovněž proběhl Den otevřených dveří pro místní občany a všechny ostatní potenciální uživatele.

Objekt byl uveden do provozu 1. července 2004.

V současné době je plně obsazen. Na obecním úřadě je založen pořadník čekatelů na byt v DPS. Kapacita DPS je 78 lůžek.

K dispozici je 42 garsoniér pro jednoho obyvatele s vlastním vchodem a vlastním sociálním zařízením. Dále je zde 18 bytů pro manželské páry 1+1, opět s vlastním vchodem a vlastním sociálním zařízením. Byty mají balkóny. Dům je řešený bezbariérově, jelikož obec počítá s ubytováním tělesně postižených. K dispozici je výtah a veřejná restaurace s kuchyní, odkud bude možné v případě adekvátního zájmu odebírat obědy.

Penzion pro důchodce

Výstavba penzionu pro důchodce v Újezdě u Brna byla **dokončena v roce 1996** a v tomtéž roce byl objekt uveden do provozu. Prováděcí firmou byla firma Komfort a.s. V budově penzionu jsou k dispozici garsoniéry pro jednoho obyvatele s vlastním vchodem a vlastním sociálním zařízením, vestavěnou kuchyňskou linkou, el. troubou a malým vařičem. Dále jsou zde pro manželské páry byty o velikosti 1+1, opět s vlastním vchodem, vlastním sociálním zařízením a kuchyňskou linkou s příslušenstvím. Byty mají vlastní balkóny. V penzionu se nevaří, zařízení je řešeno jako zařízení hotelového typu, obyvatele jsou zde v nájmu k zřizovateli – obci Újezd u Brna. V objektu je výtah, prádelna,

Pamětní deska rodáka – letce nadporučíka Miroslava Rozprýma

Pamětní deska Dp Karlu Gambovi

Pamětní deska z rodného domu legionáře Vil. Blažka, padl 24. 12. 1918 na Urale v Rusku

O založení místní skupiny Českého červeného kříže

mandlovna a malá kaple. Součástí je i zahrada, kde mají obyvatelé možnost pěstovat si vlastní květiny. Správu penzionu vykonává pracovník obce, který má sídlo přímo v budově penzionu, a dále je zde zaměstnána pracovnice na úklid, praní a mandlování prádla a pro výpomoc s úklidem obyvatelům penzionu. Penzion je zasazen do malebného prostředí parku na ulici Štefánikově v blízkosti řeky Cezavy.

Již na jaře roku 1950 se konal kurz první pomoci, který měl 20 posluchaček. Vedl jej MUC. Václav Kyselka. Po zkouškách byl ustanoven samaritánský sbor – předchůdce organizace ČSČK, jehož vedoucím byl bratr Václav Kyselka.

Místní organizace ČSČK byla v Újezdě založena roku 1951. V roce 1959 byla založena zdravotnická družina a tím se rozšířila a zviditelnila činnost ČSČK. Jednalo se o mobilní útvar 26 členek vyškolených na pomoc při hromadných živelních pohromách či haváriích. Družina i místní skupina obdržely za svou práci řadu vyznamenání.

Mimo zdravotnické práce byla skupina činná i na kulturním poli. Od roku 1963 se pořádaly společenské plesy, poznávací zájezdy po naší republice i do zahraničí, např. do Maďarska, Německa, Ruska, Francie, Itálie, Chorvatska, Švýcarska nebo Řecka. Byla pořádána kulturní vystoupení ve spolupráci se základní školou, členky místní organizace pravidelně navštěvovaly spoluobčany v Domově důchodců v Sokolnicích o Vánocích a na MDŽ.

Významná je humanitární činnost skupiny. Při povodních na Moravě v roce 1997 se vybralo od spoluobčanů nejméně za 100 000 korun potravin, dětských plen, oblečení a hygienických potřeb, na hotovosti pak 112 498 korun. Ve spolupráci s obecním úřadem byla organizována sbírka na povodně v jižních Čechách v roce 1999. Finanční pomoc ve výši cca 170 000 korun byla pak předána starostovi obce Roudná. Z výnosů plesů je každoročně odesíláno 3 až 5 tisíc korun na pořádání táborů pro zdravotně postižené děti. Každý rok v květnu je pořádána sbírka šatstva, knih a hraček a jiného pro Diakonii Broumov.

Pamětní deska Václava Nechvíle
na č. p. 463

Pamětní deska Emila Navrátila
na č. p. 343

V základní škole má zdravotnická činnost dlouholetou tradici. Zdravotnický kroužek zde založila učitelka Marie Kučerová, práci po ní převzala v roce 1972 učitelka Anežka Žalkovská. Náplní práce mladých zdravotníků bylo poznávání léčivých rostlin, seznamování s historií Červeného kříže, dopravní výchova, sportovní hry a soutěže a naučná četba. Nejvíce času bylo věnováno technice obvazování a praktickému poskytování první pomoci. V místní, okresních i krajských kolech soutěže Mladých zdravotníků prvního a druhého stupně pak místní skupiny mladých zdravotníků obsazovaly čelní místa. Jen pro připomenutí:

Roku 1982 vyhrály okresní kolo soutěže mladé zdravotnice: Jolana Hradská, Martina Kalábová, Alena Střihavková, Hana Chrástová, Petra Tichá a Eva Měšťanová. V krajském kole se pak umístily čtvrté.

Roku 1990 postoupili do národního kola a umístili se na 5. místě: Vilma Roblíková, Petra Budíková, Miluška Kousalová, Eva Kalvodová a Jan Konvica.

Roku 1996 se staly vítěžkami okresního kola a postoupily do krajského kola, kde vybojovaly 3. místo: Jana Hradilová, Eva Kolková, Zuzana Krbková, Magda Dudáková a Denisa Harvánková.

Paní učitelka Žalkovská předala vedení zdravotní činnosti ve škole paní učitelce Ireně Jandlové v roce 1990. V současné době vede zdravotnickou činnost ve škole paní učitelka Mgr. Eva Kolková.

Velitelky zdravotní družiny:

- Ludmila Valová, Alena Rivolová, Nina Kyselková, Jarmila Buchtová, Marie Križanová

Předsedové místní skupiny:

- Františka Trbolová, PhMr. Oldřich Merlíček, Alois Florián, Božena Taušová, Nina Kyselková, Jana Bílková

Narodil se 21. 9. 1920 v Újezdě. Po maturitě na církevním gymnáziu studoval lékařství. Byl členem ČSL. Po únoru 1948 byl z univerzity vyloučen. Pracoval u místního lékaře MUDr. Hrubeše

Vzpomínka na bratra Václava Kyselku

Pomník rodiny Noe

Pamětní deska pátera Františka Bílka

Pamětní deska pátera Jaroslava Samsona

Školství

jako zdravotník. V té době se věnoval i práci v ČSČK. V roce 1954 odešel do pohraničí na Rýmařovsko učit. V roce 1959 byl pro svůj ideologický názor propuštěn. Nastoupil u První brněnské strojírny jako pomocný dělník. V lednu 1960 zde utrpěl smrtelný úraz.

Nejstarší zprávy o újezdské škole jsou z roku **1785**, kdy byla postavena škola „nová“, ale o staré se nikde nehovoří. Při požáru v Újezdu roku **1794** škola shořela a byla zřízena nová pro čtyři obce: Újezd, Rychmanov, Šternov a Začany (později Žatčany). Podle záznamů ředitelky školy Adély Staňkové, byla první újezdská škola vlevo od fary směrem ke Šternovu, někde od čísla 41–47. Tehdy se domy ještě nečíslovaly. Číslování domů bylo nařízeno až za vlády Marie Terezie (1740–1780).

Druhou školu vystavěli na prázdném místě proti kostelu roku 1785 a dostala č. 37. Avšak při velkém požáru v Újezdě 29. července 1794 tato škola vyhořela. Vrchnost dala spáleniště obci, aby opatřila místo pro novou školu. Bylo opatřeno už v roce 1795. Potom se tedy vyučovalo ve Šternově ve dvoře na č. 1.

Ze Začan docházely děti do Újezdu do roku 1799, potom docházel újezdský učitel vyučovat do začanských chalup. Újezdští vystavěli jednopatrovou školu v roce **1862** (nynější stará škola) se třemi třídami a bytem. S přibýváním obyvatel se další třídy upravovaly v soukromých domech. Po dlouhém zápase byla konečně v roce 1909 postavena nová škola s osmi třídami.

Od roku **1912** neměla měšťanská škola vlastní budovu a měla třídy v I. poschodí obecné školy. Ta měla také třídy v poschodí dnešní pošty.

Při oslavách konce války 28. října 1918 recitovala šolačka Marie Rujbrová z tribuny báseň, kterou se ve škole učili:

*Ty moje otčino, vy česká lada,
má duše má vás tak ráda, tak ráda.
Kdožpak by neměl rád ten koutek český?
Vždyť je tak maličký, vždyť je tak hezký!*

Park U mlýna

Ve škole pak byli trestáni žáci, kteří užívali starých německých výrazů.

Školní kronika **ve školním roce 1929–1930** uvádí:

Pro další vývoj školy měšťanské bude tento rok rokem památným, neboť po 16 letech se konečně přistoupilo k postavení samostatné budovy pro tuto školu.

Povolení ke stavbě bylo vydáno 22. dubna 1930, stavba v květnu zadána staviteli Leopoldu Haluzovi za spoluúčasti zednických mistrů Ant. Matouška ze Šaratic a Roberta Jiráčka ze Sokolnic za paušální obnos 680 000 Kč. Stavitelé měli termín od června do 1. prosince 1930. Základní kámen byl položen 18. června 1930.

Místní školní rada zakoupila pro školní novostavbu Pekárkovo poprsí prezidenta T. G. Masaryka za 600 Kč.

Ve školním roce 1930–31 navštěvovalo školu 165 žáků, z toho 36,3 % přespolečných z obcí Žatčan, Třebomyslic, Sokolnic, Telnice, Nesvačilk, Těšan, Měnína, Lovčiček, Bošovic a Moutnic-Rozářina.

Výnosem kanceláře prezidenta z 29. dubna 1931 číslo D 2584/31 bylo povoleno, aby škola směla užívat na budově školní, ale i na razítku čestného názvu „**Masarykova měšťanská škola v Újezdě**“.

Byla to odměna obci za obětavost, s níž v hospodářsky těžké době vybudovala školu.

V té době byl starostou Újezdu rolník Mořic Florián, Rychmanova Nykodým a Šternova František Procházka.

O tom, jak si kronikáři vážili podrobného zaznamenání dějin, svědčí i tento zápis z kroniky:

„Po několika kratších onemocněních ochuravěla trvale učitelka žen. ručních prací Anežka Víznarová a byla jí výnosem ze dne 18. května 1931, čís. 2105 udělena zdravotní dovolená na dobu od 1. do 31. května. Na tuto dobu ustanovena byla na jejím místě výpomocně výnosem okr. škol. výboru ze dne 29. dubna 1931 č. 850 Růžena Menšíková z Klobouk. Když pak 1. června 1931 uč. Anežka Víznarová opět službu nastoupila, přidělena byla R. Menšíková výnosem ze dne 9. června 1931, čís. 1282 školám obecným v Krumvíři a Bohumilicích.

Park na starém hřbitově

Náboženství československé bylo vyučováno v jedné skupině a obstarával je Jindř. Hofner z Brna. Náboženství československému vyučoval farář čbr. z Nosislavi Jan Nešpor.“

- *Nevyskytlo se ničeho, čím by byl pravidelný chod školního života rušen. Zdravotní stav žactva i učitelstva byl dobrý.*
- **Výnosem ze dne 24. července 1930**, číslo 1516 přes. nařízeno bylo, aby se na každé škole v Československé republice ku podpoře výchovy a případné sociální podpory **založilo rodičovské sdružení**, jehož působnost byla tímto výnosem přesně stanovena.

Školní oslavy:

28. říjen – slavnost obou škol v Sokolovně

7. březen – oslavy narozenin prezidenta

1. květen – oslava vztyčení státní vlajky před školou

Vzpomenuto bylo: Den spořivosti, Den míru ČSČK, Den Komenského narozenin, Výročí sjednocení Jugoslávie a státní svátky spřátelených států.

V Den matek dali naši žáci svým matičkám krásná srdíčka, do nichž vepsali svá přání. *Srdíčka ozdobena byla obrazem choti prezidenta Masaryka a pěknou básní.*

Historie mateřské školky

O vzniku mateřských škol se mluvilo už po první sv. válce. Po vzniku protektorátu se v červenci **1940** v Újezdě u Sokolnic zřídila mateřská škola, která byla umístěna v přízemí obecné školy. Zařízení bylo skromné – pár knížek, hraček, jedna stavebnice. V roce **1941–42** bylo zapsáno 42 dětí.

Dne 4. dubna **1945** byla škola obsazena zákopníky a 17. dubna bombardována. 24. dubna 1945 školu obsadila Rudá armáda, která zde zřídila nemocnici. Rumunská armáda tu byla ubytována až do 10. června. Pak se muselo začít znova s jejím zařizováním. V září 1945 bylo zřízeno jedno oddělení dopolední a jedno odpolední.

Po osvobození při nárůstu dětí byla vybrána nová budova č. p. 89 – konfiskát po Němcích. Tam vznikla tři oddělení školky.

Velká voda v roce 2002 – záplavy na ulici Nádražní

Od 1. ledna **1950** veškeré náklady školky hradil stát a jedna třída se změnila na třídu s celodenní péčí a se stravováním. Byla přistavěna třída a umývárna, školní hřiště bylo na zahradě. Postupně vzniklo brouzdaliště pro děti a pozemek byl oplocen. V letech **1967–68** byla provedena rekonstrukce – výměna oken a dveří, podizolování, úprava fasády, na zahradě vykopaná studna a nové soc. zařízení. Od roku **1972** přibýlo ústřední topení.

V září **1982** byla v ZŠ zřízena čtvrtá třída školky pro předškoláky. Konfiskát, který měl sloužit 3, 4 roky, sloužil čtyřicet let, a tak v roce 1986 otevřeli v Újezdě novou školku.

První učitelka – Marie Pešková z Rebešovic

Ředitelé mateřské školy:

- František Navrátil
- Marie Stejskalová z Němčan
- Františka Mášová z Újezdu
- Štěpánka Noskaiová z Újezdu
- Lada Budíková z Újezdu
- Marcela Nesnídalová z Újezdu
- Eliška Černá z Újezdu

Farnost

Ačkoliv farní matriky počínají rokem 1695, dnešní katolická fara byla postavena v roce 1717 a současnou podobu dostal kostel sv. Petra a Pavla v letech 1845–1846, jsou zmínky o újezdském faráři už z roku 1318. Nejstarší kostelní zvon na věži má datum 1536, menší pak 1694 a třetí 1776. Je známo, že po 30leté válce farní stavení vyhořelo a obec byla přifařena do Tuřan. V roce 1703 vystavěl farář Janovský na návrší nad Újezdem kapličku sv. Antonína. Ta byla v roce 1814 zbořena a nově postavena až v roce 1863.

Starý hřbitov okolo katolického kostela byl v letech 1845–1846 při stavbě nového kostela zrušen a založen nový u sokolnické silnice.

Katolický chrám sv. Petra a Pavla

V Újezdě byl kolem roku 898 založen učedníky Cyrila a Metoděje chrám sv. Petra a Pavla. Lze tak usuzovat ze zápisu ve farní kronice ze dne 18. 10. 1798, kde stojí, že Aujezdský chrám apoštolských knížat sv. Petra a Pavla stojí již 900 let. Tento první chrám byl celý ze dřeva. V letech 907–908 byl téměř úplně zničen maďarskými hordami, které bojovaly proti Bavorům. V domácím protokolu farnosti se dále píše, že v Újezdu existoval farní kostel ve 14. století. Jednalo se o kostel již částečně zděný, v románském slohu, který vyrostl na místě zničeného kostela. To také potvrzují slova faráře z roku 1318, který hovoří o románském kostele újezdském, postaveném na místě zbořeného. Svatyně však nestačila postupem času pojmout vzrůstající počet farníků. Proto se faráři Janovský a Koutný rozhodli vybudovat nový chrám, který by svou prostorností počtu farníků vyhovoval. Obrátili se roku 1839 na arcibiskupa olomouckého s prosbou o stavbu nového kostela. A tehdejší arcibiskup Maxmilian Josef a L. B. Somerau-Bekh vyhověl. Dozor nad stavbou měl tehdejší farář P. K. Budař. Slavnostní akt požehnání nového kostela byl vykonán 19. září 1847 opatem P. Victorem Schossarem. Vysvěcení nového chrámu provedl biskup brněnský Ant. Arnošt hr. Schaffgotsch.

Před vstupní bránou nového kostela byl uložen základní kámen z černého mramoru s letopočtem 1847 a nápisem M.AE.V.B. (Maximilian postavil, Victor požehnal).

V době 2. světové války 7. dubna 1942 byly z obce odvečeny 4 zvony o váze 877 kg.

Při opravě kostela v roce 1992 byly dány do vrcholu věže listiny s údaji, kdo opravu prováděl, rozsah oprav a náklad oprav.

Kaple sv. Antonína Paduánského

Kapli nechal vystavět roku 1703 újezdský farář Jan Josef Ignác Janovský (1695–1713). Vybral k tomu místo farské vinice na vrchu Kříby. Stavba kaple započala v roce 1703 a v květnu téhož roku na ní byl vztyčen sv. kříž. Patronem kaple byl olomoucký biskup Karel II. vévoda Lotrinský (1659–1710). Do vínku získala kaple

Zasedání obecního
zastupitelstva (2002–2006)

značné jmění, které se začalo účtovat až za patronátu posledního olomouckého biskupa Maxmiliána hraběte Hamiltona (1701 až 1776).

Kaple sloužila 82 let až do roku 1785, kdy ji nechal císař Josef II. zavřít na dalších šest let. Roku 1791, rok po císařově smrti, byla kaple určena k prodeji. Koupili ji občané Újezdu a farář za 30 zlatých, kaple tak přešla do majetku obce. Zvon z kaple byl odnesen, sochy před ní odstraněny, kamenný kříž darovaný Floriánem Trbolou přenesen na nový hřbitov (u sokolnické cesty) a vysvěcen. O kapli se pak nikdo nestaral, a ta chátrala.

2. prosince 1805 u kaple stanul Napoleon Bonaparte, Francouzi si v kapli udělali sklad sena. V ranních hodinách toho památného dne byla od kaple vypálena první dělová koule, která oznamovala třem císařům počátek bitvy později nazvané slavkovské. V poledne pak odtud Napoleon pozoroval své vítězství.

V následujících letech kaple chátrala dál, až byla roku 1814 zbořena úplně. Nezůstala by po ní ani stopa, kdyby ji nenechal pan farář Josef Pernica (1823–1844) označit mezníky. 49 let po zničení byla kaple znovu postavena. Na místo tehdy zavítal pan Thiers, historik a profesor na pařížské Sorbonně a pozdější ministr a prezident Francie. Ten vyhledal újezdského faráře Ludvíka Tídlu, který uměl francouzsky. Farář Tídl na Thiersův popud nechal kapli znovu postavit k tisícímu výročí příchodu věrozvěstů. Na jaře roku 1863 byly tedy vykopány základy a v květnu byla kaple pod střechou. Dostala podobu starokřesťanské rotundy a z kaple v Rychmanově byl sem přenesen a zavěšen zvon. Svatyně byla vyzdobena oltářem, obrazy sv. Cyrila a Metoděje, sv. Antonína, sv. Jana Sarkandra, sv. Bohorodičky a sochami sv. Josefa, sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého. Na stavbu přispěli i občané okolních vesnic, např. měnínský mlynář Johann Svoboda daroval na kapli 84 zlatých.

O Vánocích roku 1924 se do kaple vloupali zloději a odcizili sochu sv. Josefa a 4 cínové svícny, rozbili okna a pošpinili vnitřek kaple. Poškozená okna a znečištěnou kapli dali farníci opět do pořádku, ale škoda byla nenapravitelná. Kaple byla opět poškozena při

*Slavnostní odhalení pamětní desky
legionáře Viléma Blažka, nahoře vlevo
hejtman Jihomoravského kraje
ing. Juránek*

Evangelická farnost

Evangelický kostel

osvobození Újezdu 23. dubna 1945 a náklady na její novou výstavbu nesl továrník Vladislav Máca, vdova Eva Peclová věnovala zvon a Marie Horníková plech na pokrytí střechy. Nové vysvěcení kaple se konalo 1. září 1946 farář Františkem Bébarem a Karlem Gambou.

K historii příchodu evangelíků. Do obce Rychmanov vzniklé roku 1753 přišli osadníci hlavně z horského poličanského okresu, kteří byli převážně evangelického vyznání. Po sto letech 1890 tu roku žilo 320 obyvatel, z nich 156 bylo katolíků a 162 evangelíků. Roku 1928 měla obec 326 obyvatel, z nich 165 vyznání československého-evangelického a 157 římskokatolického. Katolíci a lidé bez vyznání byli přiřazeni do Újezdu a evangelíci do Nosislavi. Všichni zemřelí se pochovávali na společném hřbitově. Po vykazání ze školy konala církev československá-husitská bohoslužby v kostele na Rychmanově.

Tento kostel mají evangelíci na Rychmanově od roku 1906. Byl vystavěn proto, aby nemuseli chodit do kostela až do Nosislavi. Vlastní hřbitov měli však evangelíci již od roku 1857. Stavbu kostela provedl stavitel František Dočekal z Miroslavi podle návrhu arch. Adolfa Bachara z Brna. Základy byly položeny na podzim roku 1905 a zjara roku 1906 se pokračovalo ve stavbě. Cihly byly dováženy z Křenovic, dovezeno bylo 40 500 kusů a 18 metrů krychlových kamene z Heršpic. Dovoz provedli členové církve zdarma. Při stavbě nechal stavitel vykopat u kostela studnu, aby nemusel dovážet vodu.

V roce 1928 byl na věž zavěšen zvon o váze 177 kg. Za 2. světové války byl zvon odebrán na válečné účely. Dnes zvon v kostele není. V roce 1945 byl kostel značně poškozen válečnými událostmi. Až v roce 1985 byla postavena přístavba vzadu za kostelem, kde se v zimě konaly bohoslužby. Stavba byla provedena svépomocí a za materiál se dalo 41 000 korun.

Setkání starosty města ThDr. Jana Hradila, Th.D. se slovenským prezidentem Gašparovičem

Setkání starosty města ThDr. Jana Hradila, Th.D., se slovenským předsedou Dzurindou

Ze správy Filiálního sboru českobratrské církve evangelické v Rychmanově

Újezdští faráři katolické církve

Rychmanovští evangelíci se po založení sboru po dlouhá léta scházivali k nábožnostem po různých soukromých domech. V roce **1857** si zřídili vlastní hřbitov, v roce **1906** si vystavěli vlastní kostel, ale náleželi k farnímu sboru v Nosislavi po dobu 142 let. V roce 1904 byla zřízena kazatelská stanice, ale mateřský sbor byl příliš daleko, a proto se rozhodli požádat brněnský sbor, aby je vzal do svého svazku. Tak se stalo 16. listopadu **1925**.

Teprve 1. října **1941** povolali svého prvního vlastního kazatele. Kazatelská stanice se změnila ve filiální sbor 1. prosince 1942 a byly zřízeny veškeré matriky.

Při osvobození Rudou armádou byl kostel zasažen dvěma ranami z děla, okna vytlučena, dveře rozštípany, harmonium shozeno shůry a rozbito na třísky. Dnes je vše opraveno.

Duchovní správa se v Újezdě připomíná k roku 1318, kdy neznámému faráři patřil lán polí.

1350	Bernard
1517	se zde usadil Tomáš, nekatolický kněz, který byl vzápětí vypovězen
1560	zemřel Štěpán
1560	Blažej
1564	Martin Matouš
1566	Šebestián
1592	byl Švábskými vyžádán za faráře Bartisolanec
1640	do toho roku Valentin Heidonius, který přišel do Újezdu roku 1634 a působil i v Žatčanech
1640–1641	Matěj Lambetius
1641–1659	Jiří Tobonius
1651	vyhořelo farní stavení a tím připadly farnosti Újezd a Žatčany do Tuřan
1660–1666	Jiří Antonín Hulešinský
1666–1667	Jiří Alois Křelovský
1668–1671	Matouš Gregor

Kladení základního kamene DPS – ministr Lachnit

Raut u příležitosti kladení základního kamene DPS, na fotografii arch. Šemberová Hana, ThDr. Jan Hradil, Th.D., ing. Karel Macháček, prof. Bohumil Potrusil

1695–1713	Josef Ignác Janovský
1717	Tadeáš Ignác Zoubek
1715–1719	František Josef Waysch
1722–1723	Jiří Josef Satnisterie
1723–1733	Matěj Xaver Mador
1733–1750	Jiří Mošinovský
1750–1758	Karel Rudolf šl. Wippler
1758–1768	Matěj Boháček
1768–1777	Tomáš Gerlien
1779–1796	Jan Koutný
1796–1823	František Holásek
1823–1844	Josef Pernica
1844–1849	Karel Budař (započata přestavba kostela)
1849–1867	Ludvík Tídl, započal stavbu kaple sv. Antonína, vydal kancionál
1867–1909	dr. Karel Beránek, byla dokončena věž kostela a pořízeny hodiny (1905)
1909–1946	František Bébar, postavena kaplička v Nádražní ulici, kaplanem byl dr. Karel Gamba
1947–1951	František Pazderka, zatčen komunisty
1951–1974	František Bílek
1974–1990	Jaroslav Samson
1991–2000	Josef Daněk
2000–2002	Antonín Špaček
2003–2005	Miroslav Dibelka
od roku 2005	Miloslav Kabrda

Kříž Josefa Černého za Šternovem

V pamětní knize fary z roku 1860 je poznačeno: U vchodu do Újezda ze žatčanské strany daroval šternovský familiant Josef Černý kříž z litiny na kamenném podstavci, jež církevně posvětil místní farář a děkan Ludvík Tídl.

Kříž měl i svůj fond k udržování, kde přibývala procenta.

„Dne 14. srpna 1890 v sobotu před slavností Nanebevzetí panny Marie k 7. hodině večerní zastřelo se náhle nebe mraky, vznesla se

Návštěva premiéra Jiřího Paroubka. Předání jmenovací listiny o ustanovení obce Újezd u Brna městem.

děsivá vichřice, blesky se křížovaly a hrom duněl neustále. Lidé doma trnuli, plakali, na polích zaměstnání octli se v nebezpečí života. Mnoho škod bylo na střechách, domech, polích a vinicích způsobeno vichřem a lijákem.

Kříž za Šternovem byl vyvrácen a roztříštěn, podstavec však ačkoliv rozmetán, nicméně nepoškozen.“

Nový litý kříž byl pořízen šternovskou obcí a od místního faráře Dr. Karla Beránka 12. října slavnostně posvěcen.

Pamětní listina, která byla 11. října 1890 farářem Karlem Beránkem napsána a do podstavce pod kříž zazděná ve zvláštní plechové schránce, končí takto: „Tak se stalo l. p. 1890, když církev sv. katolickou řídil věhlasný papež Otec Lev XIII., na trůnu císařském v Rakouské říši panoval zbožný císař a král František Josef I. z rodu Habsburského, a diecézi brněnskou spravoval J. M. biskup František Sáleský Baur“ atd...

Kříž příliš zastiňovala hospodářská stavení, a tak byl přeložen na obecní místo ke břehu Cézavy, kterýžto pozemek nesmí být použit jinak, než jako parcela pro kříž. Tehdy byla vyňata původní listina a roku 1933 nahrazena novou, členy obecní rady podepsanou.

Kříž Josefa Černého z roku 1860 přečkal bez úhony 40 let komunismu do roku 1989. Po budování kanalizace a vodovodu v obci v roce 1990 byla v blízkosti kříže skládka stavebního materiálu. Při neopatrné manipulaci velkými stroji s materiálem byl kříž zničen.

Kříž byl dán na opravu a v roce 2000 byl uložen na římskokatolické faře.

Na faře roku 2002 vyvinuli občané iniciativu k navrácení kříže ke šternovskému mostu. Do schránky v podstavci kříže byla vložena původní opsaná listina, nynější zápis a mince: 9 mincí z doby císaře Františka Josefa I., 4 mince z doby Československé republiky 1930 a 8 mincí z roku 2002.

Uvítání ministra práce a sociálních věcí na radnici referentkou Gitou Kalvodovou

Při otevírání DPS se starostou města ThDr. Janem Hradilem, Th.D.

Návštěva ministra Škromacha – na fotografii s velitelem Obecní policie Jaroslavem Procházkou

Zřízení katolického spolku 13. března 1900

C. k. místodržitelství nevidí se na oznámení Karla Pleského v Újezdě a soudruhů, předložené c.k. okresnímu hejtmanství v Hustopeči zakázati zřízení nepolitického spolku pod názvem „**Katolický vzdělávací a podporovací spolek dělníků textilních farnosti újezdské**“ se sídlem v Újezdě. Dle znění předložených stanov (viz archiv).

Zároveň dodává se vzorec výkazů, jež spolek každoročně má předkládati ve dvou opisech u c.k. okresního hejtmanství v Hustopeči ihned po uplynutí správního roku...

Stanovy spolku byly sepsány, na schůzi projednány a prvními členy výboru byli zvoleni: Karel Pleský, Václav Blažek, Rafael Adametz, Bartoloměj Rozkydal, Antonín Frankl, Martin Sedlařík, předsedou byl zvolen Karel Pleský.

Stanovy obsahují 26 článků, ve kterých je podchycen účel, proč byl spolek založen.

20. května 1903 podává předseda Karel Pleský na c.k. hejtmanství žádost, že hodlá zakoupit odznaky s červenobílou stuhou a stříbrným třepením.

17. prosince 1903 žádá spolek o změnu stanov – bude vypuštěno slovo **textilních** z názvu i z jednotlivých článků.

Dále: Spolek jest oprávněn míti svůj prapor.

Ku razítku musí být dány nejméně 3 podpisy. I z razítka jest vypuštěno slovo **textilních**.

13. září 1905 byl předsedou spolku zvolen Rafael Adametz.

12. 1. 1919 se spolek rozchází pro nedostatek členů.

Církev Československá Husitská

Zvolena 8. května 1921:

Předseda:	František Vymazal, zámečnick
Místopředseda:	Julie Peclová
Pokladník:	Jan Kroupa, dělník
Tajemník:	Ant. Klíma, skladník
Hospodář:	Marie Ondrujová
Členové výboru:	J. Vymazal, řezník Rudolf Zábrana, dělník Frant. Kroupová, Josefa Sýkorová

Ministr financí Ing. Bohuslav Sobotka v základní škole s poslancem Mgr. Michalem Haškem a starostou ThDr. Janem Hradilem, Th.D.

Návštěva ministra Sobotky

Pamětihodné události

Bitva u Slavkova

Po vykázání ze školy koná církve československá-husitská bohoslužby v kostele na Rychmanově.

Újezd hodně utrpěl při třicetileté válce. Roku 1799 táhla obcí ruská pomocná vojska, v roce 1805 tu byla svedena bitva u Slavkova. Za velkých manévrů u Tuřan roku 1834 stál císař František I. s císařovnou u újezdského hřbitova.

Mezi Brnem a Slavkovem se 2. prosince 1805 utkaly dvě mohutné armády v bitvě, která do té doby neměla na našem území obdoby. Srazila se tu spojená rusko-rakouská armáda čítající 90 000 mužů a armáda francouzského císaře Napoleona, která měla asi 75 000 vojáků. Za první den bitvy zůstalo na bojišti ležet okolo 17 000 padlých, druhý den už jich bylo 28 000 a spousty raněných, kteří na svá zranění umírali ještě dlouho po bitvě. Obětí bylo i 7 000 civilistů.

V bitvě tří císařů tehdy zvítězil francouzský císař Napoleon, zdrcující porážku tu utrpěli ruský car Alexandr I. a rakouský císař František I.

Napoleon zvítězil nad početnější armádou díky strategii a taktice, kterou vyvinul během Velké francouzské revoluce. Prvořadým strategickým cílem pro Francouze bylo obsazení území a ne likvidace protivníka. Vojevůdce dal armádě novou, pevnou organizaci a překvapoval novými způsoby boje.

Na uctění památky padlých této krvavé bitvě byl postaven památník Mohyla míru. Zde se každý rok na první neděli v prosinci scházejí lidé z celého světa, aby si připomněli bitvu. Probíhá tu i její rekonstrukce ve stejnokrojích všech tří armád a s dobovými zbraněmi. Na bojišti armády poznáte podle uniforem – Francouzi měli od revoluce modrý stejnokroj s červenými výložkami, rakouskou armádu charakterizovaly bílé uniformy s barevným límcem, manžetami a výložkami. V ruské armádě vévodila zelená uniforma s barevnými výložkami.

Návštěva poslance Vlastimila Tlustého v roce 2005

Návštěva ministra životního prostředí Libora Ambrozka. Zleva: ThDr. Jan Hradil, Th.D., Karel Hradský, Jiří Životský, RnDr. Libor Ambrozek, ing. Karel Macháček, dr. Jaroslav Macháček

Napoleon zvolil datum bitvy druhého prosince i proto, že rok před tím byl v toto datum korunován v Paříži císařem a vítězstvím si chtěl připomenout obrovské ovace, které zažil v chrámu Notre Dame – to byl jeho největší motiv k bitvě u Slavkova. Pro Moravu se nejspíš rozhodl proto, že tam mohl rychle přesunout svá vojska od Rýna a Vídně.

Napoleonovi k vítězství pomohly i náhody – vycházelo obrovské purpurové slunce, které oslepovalo Rusy a na bitevní pole se snesla neprostupná mlha. Bitva trvala čtyři hodiny a víc než šedesát let patřila k nejkrvavějším u nás. Po bitvě se obyvatelé ujali některých raněných a zběhů z francouzské armády, a tak jsou dodnes na jižní Moravě francouzská příjmení jejich přímých potomků.

Na noc před bitvou si vybral Napoleon na přespání slavkovský zámek Kouniců a podle Slavkova tedy bitvu pojmenoval.

Před bitvou bylo někde mezi Slavkovem a Vyškovem do země zakopáno dvanáct soudků stříbrných a zlatých mincí z celého světa, které měli po bitvě dostat ruští vojáci jako žold. Protože nikdo z těch, kdo peníze zakopávali, bitvu nepřežil, poklad je zakopaný dodnes.

(Výňatky z článku, kde bitvu komentoval ThDr. Jan Hradil, Th.D)

Mohyla míru

Mohyla míru je nejnavštěvovanějším památkovým objektem v areálu bojiště bitvy u Slavkova roku 1805. Mohyla byla postavena podle projektu Josefa Fanty v letech 1909–1911 a veřejnosti otevřena roku 1912. Zpodobňuje staroslovanskou mohylu, završenou měděnou bání se staroslovanským křížem a zdobenou architektonickými prvky lidového umění slovanských národů.

Na nárožích mohyly stojí čtyři sochy štítonošů akademického sochaře Čeňka Vosmíka. Sochy symbolizují bojovníky tří bojujících armád, čtvrtý představuje celé bojiště. V mohyle je kaple s oltářem z bílého kararského mramoru a byzantující mozaika madony s anděly.

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2005
4. volební období

Rozhodnutí č. 64
předsedy Poslanecké sněmovny
ze dne 14. prosince 2005

o určení obcí městy

Podle § 3 odst. 1) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),
a v souladu s § 29 odst. 3) zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké
sněmovny, **s t a n o v í m** obce **Újezd u Brna a Suchdol nad Lužnicí městy.**

Lubomír Zaorálek v.r.
předseda Poslanecké sněmovny

Expozice v areálu Mohyly míru

Další významné události

Zvláštností kaple je mimořádná akustika, která umožňuje slyšet šepot z diagonálních rohů. Do hrobky pod kaplí jsou ukládány pozůstatky padlých, které se ještě stále objevují na polích bojiště.

Mohyla míru vznikla na popud brněnského kněze prof. Aloise Slováka, který bojoval za mír už před I. sv. válkou. Mohyle vévodí muzejní trakt z roku 1925.

Na jaře 1990 byla opravena kaple. Proběhly vnitřní i vnější stavební práce, elektroinstalace, odizolování zdiva, vymalování kaple, oprava staroslovanského kříže. Celková oprava byla provedena nákladem asi 300 000 Kč.

V roce 1991 došlo k další rekonstrukci objektu muzea a občerstvení.

6. dubna 1991 byla otevřena nová expozice, kde je možno najít zbraně, heraldiku a třeba i obvazový materiál, který připomíná dobu slavkovské bitvy. Promítá se tu videozáznam ze vzpomínkových oslav.

Velké požáry postihly obec v roce 1651 (fara), 1794 (škola), 1830 (4 domy), 1834 (4 domy), 1842 (celá pravá strana se Šternovem), 1846 (5 domů). Roku 1796 postihlo obec velké krupobití, v roce 1719 zemřelo na nemoci 120 lidí, roku 1720 dalších 107 lidí. V první světové válce narukovalo ze zdejších obcí 495 vojáků, z nichž zemřelo 48, 14 bylo nezvěstných. Legionářů bylo 28 a zemřeli dva.

Smutné události podle „Pamětních zápisků“ obecního strážníka Jana Mifka, které psal 1899–1937, tedy za 38 roků.

Požáry obytných stavení, stodol, kůlen – bez udeření blesku	29
Požáry po udeření blesku	4
Úder blesku bez zapálení	3
Úder blesku se zabitím osob	1
Úder blesku se zabitím krávy	1

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

LUBOMÍR ZAORÁLEK

PŘEDSEDA POSLANECKÉ SNĚMOVNY

Podle § 3 odst. 1) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),
a v souladu s § 29 odst. 3) zákona č. 90/1995 Sb.,
o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

stanovují

s účinností od 14. prosince 2005

obec Újezd u Brna

v Jihomoravském kraji

m ě s t e m

Za 38 roků tedy udeřil blesk	9x
Sebevraždy oběšením	8
Přejetí vlakem chtěné nebo nešťastné	11
Utopení	3
Smrtelný mrtviční záchvat na cestě do práce nebo zpět	2

Sebevraždy

– nožem	1
– zastřelení doma	1
– na vojně	2
– elektrickým proudem sám	2
Přejetí dělníka v továrně	1
Otrava krve s úmrtím – poranění v práci	1
Zasypání pískem při jeho sesutí – společně ženy	2
Padnutí do mlátičky /žena /rozdrčení pravé ruky po rameno	1
Přišel o ruku při práci – muž	1
Otrava lyzolem – úmrtí	1
Uříznutí dvou prstů na ruce	1
Přejetí autem bez úmrtí	1
Polití milé benzínem a zapálení, sám 2 rány z revolveru	1
Posekala si hlavu, hodila dítě do studny a pak se oběsila	1

Mnozí potřebovali spíš odborného lékaře než odsouzení, proto jména neuvádím, píše Jan Mífek.

Smutné závěry I. světové války podle Mifka

Dne 28. července prohlášena byla válka mezi Rakouskem a Srbskem, z čehož povstala válka světová. Do I. výzvy povolání byl i všichni vojáci do 37 let, do II. výzvy vojáci až do 42 let. V listopadu byl odvod mladíků 20letých a hned po odvodu museli narukovat. V roce 1915 byl odvod všech od 18 do 55 let, kteří byli doma, pak byl odvod v roce 1916 a v roce 1917.

Z Újezdu bylo povoláno do války celkem 420 vojáků, z nichž přes 50 padlo nebo byli nezvěstní. Sám Jan Mífek narukoval do I. sv. války 14. května 1916.

Starosta ThDr. Jan Hradil, Th.D., přebírá z rukou předsedy PS Lubomíra Zaorálka Dekret o jmenování městem

Zprava: dcera Dana Čobejová a Věra Plevová, paní Marie Šuláková narozena 24. 6. 1894 (zemřela, když měla 103 let), dcera Alena Roblíková, matrikářka Jiřina Punčochářová. Zleva nahoře: místostarosta Vladimír Nedoma, starosta František Kotolan + zástupce OSSSZ Brno-venkov.

Jan Mífek

Obecní strážník, Hybešova ul. č. 231.

Narozen 11. 12. 1872, ženatý od 12. listopadu 1899.

1. ledna 1907 nastoupil jako obecní sluha a začal natahovat hodiny na věži.

V roce 1911 jmenován s Robertem Kalinou obecním strážníkem, slib věrnosti skládali v Židlochovicích.

14. května 1916 narukoval do I. světové války.

22. února 1922 byl jmenován definitivním obecním strážníkem. Po něm nastoupil do služby roku 1933 Benedikt Klein, ale Pamětní zápisky psal Mífek do roku 1937 včetně.

Zemřel 23. dubna 1939 na rakovinu žaludku.

Jeho materiály – **Matriku a Pamětní zápisky** našel Petr Svoboda při koupi domu po Janu Mífkovi a předal obecnímu kronikáři.

Hasiči

Podle kroniky jediného kronikáře hasičů Drahomíra Kozlíka:

V Újezdě často hořelo. Velké ohně jsou zaznamenány v roce 1651, kdy vyhořela fara, v roce 1794 škola, v roce 1830 čtyři domy. V Blučině v roce 1835 vypukl požár, při kterém shořelo 128 domů, 80 stodol se všemi zásobami a o život přišlo šest osob. Uhořelo 25 kusů hovězího dobytka a 6 kusů vepřového, drůbeže bezpočtu. V roce 1842 vyhořela celá strana dnešní Masarykovy ul. i se Šternovem (vyhořelo 59 čísel kromě stodol a palírny), v roce 1846 vyhořelo pět domů. Hašení domů bylo tehdy velmi primitivní a teprve po těchto událostech byl v Újezdu založen Požární sbor. Jeho motto bylo: **Bohu ke cti, bližnímu ku pomoci.**

Obec tehdy měla 216 domů, sladovnu a drobné venkovské živnosti. Nebylo žádné pojištění a pomoc vyhořelým poskytovala jen rodina, sousedé a lidé z okolí.

V roce 1885 založil Dr. Jan Šantrůček, prakt. lékař Sbor dobrovolných hasičů v Újezdu. Toho času byl v Újezdu starostou František Cupák. Obec darovala čtyřkolovou ruční stříkačku a 30 m hadic.

Prvním náčelníkem sboru se stal Dr. Šantrůček a jednatelem řídící školy Čeněk Čermák. Po 13letém působení se stal v roce

1898 náčelníkem Jan Máca a starostou řídící Čermák. Jednatel-
lem byl Jan Heilig.

V té době sbor vlastní stříkačku a jiné nářadí v ceně 1 000 zlatých.
Zasahoval již při 63 požárech. S touto technikou hasili naši předchůdci
požáry. Až po I. sv. válce dochází k převratu v požární technice.
V roce 1927 je zakoupena dvoukolová stříkačka s příslušenstvím.

Známé jsou především ze zápisků strážníka Jana Mífka:

Bez udeření blesku postihl požár 29 obytných stavení, stodol
a kůlen. Blesk způsobil čtyři požáry, tedy za 38 let Mífkových
zápisků (1899–1937) 33 požárů.

Záznam z roku 1910:

Toho roku dal opravit sochu sv. Floriána (svého patrona)
Spolek dobrovolných hasičů. Nejdřív stála socha ve výklenku
nade dveřmi vedoucími na obecní jatka. Když byla jatka rozbořena,
byla pro sochu ve farské zdi postavena kaplička. Potom socha
záhadně zmizela. Farní úřad zmizení nehlásil, poněvadž farář
nebyl tehdy doma a na obci se o zmizení dozvěděli až za čtrnáct
dní. Lidé si mysleli, že je socha patrona hasičů sv. Floriána ještě
u hasičů v opravě.

1906–1909	Matula Jan	1957–1961	Novotný M.
1910–1912	Jelínek K.	1962	Konečný V.
1913–1925	Fabin Fr.	1963–1970	Šikula B.
1926	Štroblík K.	1971	Rujbr Jar.
1927–1931	Rujbr Fr.	1972–1985	Stukart Mír.
1932–1936	Ondrůj V.	1986–1990	Žampach Josef
1937–1939	Rujbr Fr.	1991–1995	Rozprým Jiří st.
1940–1954	Kugler Jan	1996	Palíšek Bohdan st.
1955	Maška Felix	1997–1999	Ocásek Jar.
1956	Budík Jan	2000–2006	Svoboda Fr.

Počet požárů

Záhadné zmizení sochy sv. Floriána

Předsedové Sboru hasičů

Náčelník – velitel Sboru hasičů

1906	Zapletal J.	1933–1936	Šik L.
1907	Heilig J.	1937–1954	Maška Felix
1908–1909	Fabin Fr.	1955	Hanák Boh.
1910–1911	Slezák R.	1956	Máša Frant.
1912	Florián M.	1957	Kozák Jos.
1913	Štroblík K.	1958	Blažek N.
1914–1918	Jelínek K.	1959	Příhoda B.
1919	Jurák Fr.	1960–1961	Tychna B.
1920–1922	Popelák J.	1962	Sedláček
1923	Florián M.	1963	Krčmář J.
1924	Ondrůj V.	1964–1965	Věžník J.
1927	Florián M.	1966–1979	Pališek B.
1928–1931	Vymazal K.	1980–2001	Václavík Fr.
1932	Fabin O.	2002–2006	Vítek Milan

Až do roku 1936 činnost sboru celkem stagnovala. Teprve 13. 6. 1937 se uskutečnily oslavy 50. výročí trvání sboru. Byl zvolen nový výbor a práce se začala rozvíjet.

Vyúčtování ze slavnosti:

Celkový příjem	3 458,50 Kč
Celkové vydání	3 417,50 Kč
Zisk	41 Kč

Zaznamenány jsou i údaje k prvnímu hasičskému plesu tohoto roku: Byl v Sokolovně a vstupné bylo stanoveno neobvykle vysoké – 6 korun, což byl prakticky výdělek za jeden den např. okopávání řepy.

Rok 1938

- 20. srpna je poplachové cvičení.
- Vstupné na zábavu stálo čtyři koruny.

Rok 1940

- Je snaha o pořízení automobilové stříkačky. Pan Spáčil dal k dispozici svůj vůz, ale je slabý a jedná se o zakoupení nového

auta. Nakonec se zakoupilo za vypůjčených 15 000 Kč plus úprava karosérie na hasičské – celkem vypůjčeno 18 000 Kč.

- 27. července toho roku skládali členové sboru přísahu:

Přísaháme při všem, co je nám svato a v plné shodě se svým svědomím a přesvědčením, že budeme věrně sloužiti své vlasti a svůj život ochotně dáme na její obranu a za její svobodu.

Přísaháme, že budeme poslušni všech zákonů a nařízení, všech nadřízených činnovníků a bez odmluvy plniti jejich nařízené hasičské stanovy a řády a vždy a všude i v nebezpečí, bez váhání a bez odporu.

Přísaháme, že budeme tělem i duší připraveni pomoci bližnímu, že budeme druh druhu milovati, k sobě bratrsky věrně státi, v nebezpečí se neopouštěti, ale až do konce se brániti, jak nám káže mužná čest a vědomí povinností občanských a hasičských. Tak přísahám!

Rok 1941

- 11. července – přibírání sester do sboru. Přihlásilo se jich 15 a jako náčelnice byla zvolena Valburga Popeláková.
- Ve sbírce na zaplacení požárního sboru bylo mezi občany vybráno 14 735 Kč, takže se zaplatily dluhy.

Rok 1945

- První valná hromada Sboru dobrovolných hasičů v osvobozeném Československu se konala v hostinci U Šiků 3. srpna.
- Vzpomínalo se na zrádce, kteří napomáhali nacistům a na odbojáře. Z místních hasičů nebyl uveden žádný.

Rok 1946

- Oslavy 60. výročí trvání Sboru a ukázka cvičení členů sboru se strojem.
- Jedná se o zakoupení nového vozu, ale chybí prostředky, a tak jen opravili dosavadní stroj.
- Peněžní sbírkou získal sbor 42 225 Kč, které uložili u Občanské záložny v Újezdu.
- Slabá účast na schůzích a liknavost v plnění úkolů.

Rok 1947

- Vydělečný ples a ostatky, pět členských schůzí a účast v krojích na oslavách 9. května.
- Odbornost se zvyšuje školením, dokončují se práce na stříkačce, jsou pořízeny nové oděvy, zakoupena pumpa na benzín.

Rok 1948

- Hasiči především vydělávali na plese, ostatcích, zábavě a petropavlovských hodech celkem kolem 20 000 Kč.
- Opět školení, cvičení v Židlochovicích a účast na závodech o putovní cenu zemského velitele br. Ing. J. Weisse.

Rok 1949

- Vydělek z plesu a ostatků. Br. Maška se pro nemoc vzdává funkce a je zvoleno nové vedení. Na příkaz Okresní hasičské jednoty je ale svolána mimořádná valná hromada a rozhodnuto, že Felix Maška musí zůstat ve funkci.

Rok 1950

- Uvádí se opět čistý zisk z hasičského plesu a na výroční schůzi žádají revizoři účtů, aby byly některé položky řádně vysvětleny pokladníkem. Některé položky nesouhlasí a jednalo se o tom na výborové schůzi – výsledky zápis neuvádí.

Závazky ke Dni vzornosti:

• Oprava motorové dvojkolky	130 hod.
• Úpravy ve zbrojnici	33 hod.
• Nádrž na vodu	1 350 hod.
• Žňové hlídky	448 hod.
• Služba v kině	312 hod.
• Výcvik 3 devítek	900 hod.
• Prohlídky komínů	48 hod.
• Výcvik strojmistra	126 hod.
• Samaritánské školení	168 hod.
• Povinné školení v okrese	120 hod.

Starosta ThDr. Jan Hradil, Th.D., se vítá s panem Vladimírem Železným při fotbalovém utkání v roce 2005

Starosta ThDr. Jan Hradil, Th.D., uvádí přátelské utkání v roce 2005. V pozadí roztleskávačky a herec Zdeněk Junák

Roztleskávačky

- Ošetřování výstroje a výzbroje 90 hod.
- Sbor se zavazuje odpracovat obci 100 hod.
- Celkem se sbor zavazuje na 4 480 hodin práce

- 29. března byla provedena kontrola programu na Týden vzornosti. Bratr okresní starosta nabádá, aby byl co nejvíce rozšířen samaritánský sbor a aby bylo přijato co nejvíce žen.

Rok 1951

- Do výboru byli zvoleni mladí členové.
- Je požadována nová místnost na rekvizity, kterou si členové sami upraví, protože dosavadní zbrojnice je nevyhovující. Nic se ale neudělalo – prý až v příštím roce.
- Byla pořízena nová siréna za 8 000 Kč a umístěna na střeše staré školní budovy (nynější pošta).
- Oprava stožáru na sušení hadic, která se protahovala.
- Nové uniformy a z okresu přivezena nová výstroj – uniforma, brigadýrka, vázanka, ponožky a polobotky. Výstroj dostali ti, kteří nejaktivněji pracovali.
- V prosinci byl na schůzi proveden nábor do Svazu přátel SSSR a hned se přihlásili: Václav Konečný, František Měšťan, František Blažek, Miroslav Maška, Felix Maška a Bohumil Hanák.

Mladí požárníci

Záznam 12. září 1980 obsahuje první setkání 9 žaček a 8 žáků. Průměrně pracovalo stále asi 15 mladých požárníků ve věku od 10 do 12 let.

Kulturní život

Kromě školy a obecní veřejné lidové knihovny tu byly spolky: Sokol, Orel, Dělnická tělovýchovná jednota (Federace), Legionáři (1920), Spolek hasičský (1888), Řemeslo – živnostenská beseda (1902), pohřební Spolek (1873).

Většina těchto spolků pořádala přednášky, divadla a zábavy.

*Fotbalové družstvo starostové
CEZAVY a zastupitelé obce*

*Starosta ThDr. Jan Hradil, Th.D.,
při úvodu fotbalového utkání
v roce 2004*

Roztleskávačky

*Herec Bolek Polívka, v pozadí
velitel obecní policie Jaroslav
Procházka a dr. J. Kravka*

Časopisy

Do obecní trafiky kolem roku 1920 přicházejí Lidové noviny (40 kusů), Za svobodu (15), Legionářský směr (15), Rovnost (10), Socialistická budoucnost (26), Nový lid (35), Československé noviny (15), Cep (30), Svoboda (5), Den (50), Selka (50).

Knihovna

Jiráskova knihovna, později zvaná Místní lidová knihovna, byla původně ve staré škole – dnes v budově pošty.

Již roku 1909 měla svou knihovnu Národní jednota, pak Sokol, Orel a některé spolky. Jejich sloučením vznikla roku **1934 Jiráskova knihovna**.

Druhý prostor knihovny byl v Nádražní ulici, na třetí místo se knihovna stěhovala do místností na MNV.

Dnes je knihovna opět v budově pošty, ale v poschodí – tedy již na 4. místě.

Knihovnu převzal Rudolf Kopeček a na jeho prosbu mu pomohl stolař Roblík, který bezplatně místnost vybavil policemi na knihy. Spolu s žáky pak knihy přebalil, obarvil podle oborů a seřadil. Knihy se půjčovaly 5 hodin týdně a mezi tím jezdil Kopeček vybírat do Brna knihy. Svépomocí se také vyměnila vyhnílá podlaha.

Dále zadarmo pracoval na rekonstrukci zedník a vedoucí Uměleckých řemesel St. Hrbek udělal plány nového zařízení. Podle nich pak zase pomáhali stolaři.

Rudolf Kopeček byl přeložen na školu do Sokolnic a tím jeho úloha knihovníka skončila.

Úřady kolem roku 1920

Obecní úřad, 3 správy škol (obecná, měšťanská, pokračovací živnostenská), farní úřad římskokatolický, poštovní úřad (z roku 1908), četnická stanice (1921) a železniční zastávka (1922). Občanská záložna (1921) vykazuje roční obrát téměř dva a půl miliónu, Reiffeisenka milión tři sta šedesát tisíc.

Roztleskávačky

Spojené fotbalové družstvo Starostové
a zastupitelé sdružení CEZAVA

Obecní úřad

Do roku **1848** spravoval obec purkmistr, volený obcí, a rychtář, zastupující vrchnost, kterého tato jmenovala na návrh obecní valné hromady. Rozhodla však vrchnost.

Purkmistr zastupoval obec před úřady i před veřejností. Před ním bývaly ujednány kupní smlouvy, kšafy, svatební smlouvy... Purkmistr byl zástupce občanů.

Rychtář jako zástupce vrchnosti od ní dostával pozemky a byl osvobozen od robotních břemen. Až do roku 1848 byl v obci velkým pánem. Jeho práva byla sepsaná na pergamenu a stvrzena vrchnostenskou pečetí. Jeho odznakem bylo „rychtářské právo“ – hůl potažená koží a pobitá mosaznými hřebíky. Tímto „právem“ udeřil rychtář na stůl, když zahajoval schůzi nebo hromadu, trestal provinilce... K jeho právům a povinnostem totiž patřily soudy a veškerá řízení v obci, chytání rekrutů a provádění tělesných trestů. Měl také dozor nad vykonáváním roboty a plněním poddanských povinností.

Posledním rychtářem v Újezdu byl rolník Augustin Cupák, který byl také prvním starostou v obci.

Od roku **1848 do roku 1945 bylo v Újezdu 16 starostů**. Pak byli předsedové MNV. Dnes v čele obce stojí opět starosta.

Purkmistr i rychtáři vyřizovali svůj úřad doma nebo v hospodě.

V zájezdním hostinci proti kostelu byl i první obecní úřad. Chodilo se vraty přes průjezd vlevo do předsíně. Vlevo z ní byl obecní úřad, vpravo taneční místnost. V místnosti obecního úřadu se vyřizovaly všechny záležitosti a byli sem i přiváděni provinilci „pod bodákem“.

12. března **1929** zadala obec stavbu nového obecního domu, který byl postaven na místě staré obecní pastoušky na rohu Hybešovy a Komenského ulice, naproti staré školní budově.

Podle Mífkových zápisků z roku 1929 se 13. května začalo s bouráním starého obecního domu a začalo budování nového, které prováděl stavitel Josef Zahradník. Dále Mífek uvádí, že 18. srpna byla hasičská slavnost, otvírání nového obecního domu a zkouška nové motorové stříkačky.

Přátelské utkání v kopané herci a zpěváci proti spojenému družstvu starostů spolku CEZAVA

Starostové Újezda

Mífkovy zápisky jsou poznámky strážníka Josefa Mífka, který zanechal dvě knihy: zapsal všechny domy v obci a jejich majitele i obyvatele plus poznámky o úmrtí a sňatcích, ve druhé knize popsal události z roku 1899–1937.

Od roku 1848 do roku 1945

1848–1863	Cupák Augustin č. 99, Komenského ul.
1864–1869	Haluza František č. 2, Komenského ul.
1870–1873	Matula Zachariáš č. 108, Komenského ul.
1873–1876	Fatka František č. 48, Masarykova ul.
1876–1882	Zapletal Augustin č. 32, nám. Svobody.
1882–1888	Cupák František č. 34, nám. Svobody
1888–1889	Kulich František č. 52, Masarykova ul.
1889–1894	Matula Zachariáš č. 108, Komenského ul.
1894–1904	Fojtl Matěj č. 10, nám. Svobody
1904–1907	Groch Florian č. 31, nám. Svobody
1907–1914	Matula Jan č. 108, Komenského ul.
1914–1918	Groch Florián č. 31, nám. Svobody
1918–1923	Kalvoda Karel č. 53, Masarykova ul.
1924–1931	Florián Mořic č. 53, Masarykova ul.
1931–1937	Kalvoda Stanislav č. 36, nám. Svobody
1937–1945	Cupák František č. 495, Nádražní ul.

Všichni tito starostové byli rolníci, jen Karel Kalvoda (13) byl stolařský pomocník a František Cupák (16) tesařský mistr.

František Cupák byl starostou v letech 1937–1945 a vyjádřil se: *„Nebylo to lehké starostování v období okupace. Kdo v této době nežil, těžko to pochopí. Po vyhrané bitvě jsou všichni generálové, všichni tomu rozumějí. Nejvíce ti, kteří nezastávali v té těžké době odpovědné funkce, nebo se jich zavčas a chytře zbavili a hleděli si pěkně jen svého. Tak tomu v životě bývá!“*

Koncem II. světové války byl v Újezdu ustaven revoluční národní výbor a po válce byly organizovány národní výbory –

Zpěvák Bohuš Josef, herec Ivan Trojan – přátelské utkání v kopané

Družstvo Top Real Praha

krajský, okresní a místní (MNV). Obec již tehdy neřídil obecní úřad se starostou, ale místní národní výbor s předsedou.

Po „něžné“ revoluci 1989 obec opět řídí obecní úřad se starostou v čele.

Předsedové MNV a starostové od roku 1945 do roku 2006

1945	vznikl RNV – Revoluční národní výbor, předsedou se stal Karel Janišťín
1946–1954	Josef Šutera
1954–1960	Petr Staňa
1960–1976	Miroslav Rozkydal
1976–1981	Ing. Josef Pečínka
1981–1990	Karel Hradský
1990–1998	František Kotolan
1998–2002	Karel Hradský
2002–2006	ThDr. Jan Hradil, Th.D.

Almužny chudým občanům

Rok 1910

- 1910 žádosti Svobodky stran udělení jí almužny se vyhovuje.
- 30. 1. Žádosti Rosalie Staňkové, zdejší příslušnice, ohledně udělení jí podpory ve stáří, se vyhovuje, avšak výhradně v tom smyslu, že dostane almužnu v místě zvyklou, totiž chodění a vybírání této dům od domu, o čemž má starosta tuto uvědomiti.
- 28. 5. Žádosti vdovy po Mořici Kozáku stran udílení jí od obce jisté podpory se nevyhovuje, poněvadž má majetnou přízeň a proto nechť se jmenovaná na tuto obrátí. Dále pak z důvodu toho, že nemůže obec ve všech případech jednotlivých žadatelů vyhověti, neb je těchto velký počet.

Rok 1911

- 28. 1. Za almužníka se přijímá Kroupa Matouš, při čemž vzato na vědomí, že jmenováno dodává se nákladem obce uhlí ku

otopu do obecního špitálu a že zapláceno obci Střelicím za stravu a dary jmenovaného obnos 10 K

- 20. 9. Obecní výbor se usnáší odpovědět vdově Františce Doležalové: „*Bude dostávat v obci obvyklou almužnu dům od domu.*“
- 28. 11. Usneseno dopsati Janě Kostikové, že dle zákona jsou v první řad její děti povinny ji živiti. V případě, že by musela být obcí podporována, má se jí dáti almužna dům od domu.

Rok 1914

- 3. 3. Žádosti Marie Cupákové ze Žabovřesk se vyhovuje v tom smyslu, by se odstěhovala do Újezda, kde se jí poskytne almužna v místě zvyklá – dům od domu.
- 13. 4. Žádost „Mácky,“ vdovy po zemřelém vinohradském hlídači, se jednoznačně zamítá, poněvadž je ještě mladá a zdravá.

Rok 1915

- 27. 11. Na žádost Jana Popeláka, by obec mu nějakou peněžní podporu udělovala, usneseno, že může chodit po obci jako zdejší almužník.
- Janu Mifkovi a Robertu Kalinovi se přiznává pro rok 1915 každému po 20 K jako drahotní přídavek.

Rok 1909

- Mluví se o složení zástupců v obecním výboru a bylo v něm 60 % rolníků a 40 % živnostníků. Dělníci a chudí neprojevili zájem, protože by stejně proti ostatním nic nezmohli.
- *Téměř všechna jednání odbývala se „strejcovsky“.* Obecní rétoři si mastili kapsy na účet obce při zřízení elektriky, při stavbě školy, správě silnic a nebo tzv. „pastoušky“ (nyní obecní dům).

Rok 1910

- *S chudými nemajetnými občany a dělníky obecní tatíci se nemalovali a také se nijak nestarali. Pojištění tehdá nebylo a vyskytli-li se někteří potřební občané, usnesení výborů bylo následující:*

Protokol z 28. 5. 1910

- Žádosti Svobodky stran udělení jí almužny se vyhovuje. A jaká to byla almužna viz výše.
- Žádosti obecního sluhy Jana Mifka za jeho propuštění ze služby se vyhovuje v tom smyslu, že může do sv. Václava, kdy roční doba jeho služby končí, za něho tuto zastávat jeho syn Jan za odměnu, kterou si mezi sebou ujednají a jemu jako služby neschopnému bude se dnem 1. 6. 1910 počínajíc vypláceti měsíční podpora 8 korun z obecní pokladny.
- 26. 6. Žádost p. Floriána Grocha vyřízena v tom smyslu, že mají si jednotlivci kde silnice na vrchním konci bydlící obnosy na ně připadající sami na tuto opravu pumpy zaplatiti.
- 26. 6. Pan Karel Stroblík má dělat písaře při obecních volbách všech tří sborů za odměnu 5 korun, které se mu z obecní pokladny vyplatí.

Rok 1912

- 11. 4. Obecní výbor se usnáší zvýšiti obecním strážníkům služné (Kalina a Mifek) pro každého na 310 K ročních jednomu každému.

Rok 1913

- 3. 3. OV usnesl se vybíratí stavební poplatek za povolení novostavby cizím občanům aneb místním, kteří se stavbou pro obchod zabývají (Fr. Jurák, podnikatel) za každý 1 m² zastavěné plochy z obytného stavení 1,50 K a za poschodový 3 K.
Zdůvodnění: Jelikož příliv dělnického lidu obnáší přes 90 %, kdy takoví, kteří na obecní přírážku na obecní výdaje nejmenší měrou přispívají a obec naše má jen skrovné příjmy ze svých pozemků pro stoupající náklady na naše školy již po více roků 100% obecní přírážku.
- 3. 5. Dle přípisu c.k. okresního hejtmanství v Hustopeči zvolení za členy komise pro zemské volby Jakub Formánek, Leopold Popelák a Ludvík Novotný.

Protokolní kniha obce Újezd

- 18. 5. Čestnými občany městyse Újezdu byli jmenováni: slovatný pán, pan Petr, rytíř z Ehrenfeldů a svobodný pán, pan Tomáš Silingr, říšský a zemský poslanec.
- 20. 9. OV navržený do komise k zemským volbám Jakub Formánek nebyl c. k. hejtmanstvím jmenován. Na jeho místo nastoupil Leopold Provazník.
- 28. 11. OV usnesl se poskytovat Evě Mifkové, vdově po obecním služebníku, od 1. 12. 1913 podporu v obnosu 2 K každého měsíce.
- 31. 12. Žádosti Františka Sekaniny ze Sokolnic, by směl bydlet ve společné domácnosti s Kateřinou Jelínkovou, 54 roků starou žebračkou, stále v Újezdě, OV nevyhověl a uložil jim lhůtu 6 měsíců, tj. do 30. června 1914 k vystěhování z Újezdu.

Rok 1915

- 27. 11. Okresní hejtmanství žádá o provedení sbírek pro bulharský červený kříž, sirotčí spolek v Židlochovicích žádá též o pravidelné sbírky.
- Na tyto žádosti neusneseno ničeho, neboť OV jest si vědom, že ze zdejší obce jest nárokováno na 300 osob, kterým musejí zde pozůstalé rodiny často vypomáhati oděvem, živobytím a nejčastěji obnosem peněžním. Zároveň jest v místě též časem sbírka pro počet zde uvedených vojínů neb jejich pozůstalé manželky a dítky a proto žádostem vyhověti jest nemožno.

Řemesla a živnosti

V roce 1922

11 obuvníků	9 stolařů	
16 obchodníků	(9 smíšené zboží, 1 uhlí, 2 dříví, 3 látky, 1 papírník)	
9 švadlen	6 hostinských	4 kováři
7 řezníků	6 hokynářek	3 zámečníci
7 uzenářů	5 krejčí	3 zedníci
3 holiči	3 cementáři	3 pokrývači
2 košíkáři	2 koláři	2 tesaři
2 pekaři	2 malíři	2 fotografové

1 hodinář	2 bednáři	2 klempíři
1 sedlář	1 čepičář	1 hadrář
2 květinářky	2 trafikanti	1 zahradník
2 mlékaři		

Kovářství

Hlas kovářiny znala celá obec, a když mistra vynášeli v rakvi z domu, zněla mu symbolicky jeho kovářina, na které celý život tvořil.

Dlouholetým rychmanovským kovářem byl Rudolf Ohnisko.

Starí občané si ještě pamatují kovářnu pod dnes už zrušeným hřbitovem č. 72 v Nádražní ulici, jejímž majitelem byl Alois Kozák.

Jako kováři jsou známi Mášovi. Tento kovářský rod pochází ze Slovenska. V roce 1848 odešel kovářský tovaryš Jan Máša na Moravu. Pronajal si obecní kovářnu u hřbitova a koupil dům č. 14 ve Šternově, kde zařídil kovářnu. S Barborou Haluzovou měl tři syny a dceru: Petr a František byli kováři. Petr si zařídil kovářnu v dědině, v Masarykově ul. č. 60. František zůstal ve Šternově v kovářně otcově. Nejstarší dva Petrovi synové zůstali věrni černému řemeslu. Roku 1922 se starší Ludvík oženil, otci postavil dům v Nádražní ul. a zaměstnával mladšího bratra Františka. Ten si pak zbudoval vlastní kovářnu v Nádražní ul. č. 543 vedle Sokolovny. Kovárna ve Šternově zanikla, protože František neměl pokračovatele. Ludvíkův syn Jan ovládal řemeslo, ale věnoval se zemědělství.

Obchod s ovocem, zeleninou a drůbeží

Měl v Újezdu u Sokolnic od roku 1932 Matěj Cedivoda se společníkem Leopoldem Haluzou. Kupovali v Újezdu a okolí aleje třešní a „hamerdlat“. Každé léto je česáči sklídili a s koňmi se jezdilo prodávat do Brna. Cedivoda později koupil dodávku Škoda 422 a nechal ji upravit na malé nákladní auto, se kterým obchodoval.

Když do třešní hodně přšelo, otřepaly se a vypálila se z nich v Bošovicích u pana Nečase třešňovice.

Koupaliště

Hřiště na koupališti

„Muselo se prostě pracovat, aby se něco vydělalo a mohlo se žít. Byla taková doba. Ale naříkat se nemuselo – komu se chtělo dělat. Taková to byla doba pro chudý lid. Jinak jako děti si nemůžeme naříkat, že bychom měli hlad a bídu. Měli jsme se dobře,“ říká Mirek Cedivoda.

„Když nastal rok 1956, sebrala se otcovi živnost, kterou měl napsanou na matku. Tím skončil obchod a na stáří šel otec dělat do Zbrojovky. Dělal v lisovně a když na práci nestačil, tak dělal až do důchodu vrátného,“ pokračuje Mirek Celivoda.

Rudolf Kopeček zaznamenal i další tehdejší jev: *„Dnes jsme svědky i dalšího smutného úkazu. U silnice jsou již pod stromy žebře a je tedy vidět, že se budou třešně trhat. Zákaz trhání je napsán na stromech. Ale přijede celá rodina v autě a rodiče i děti ovoce kradou. Tak je tomu třeba i s cibulí. Pak staří bědují, jaká je ta dnešní mládež! Jaký otec – takový syn!“*

R. K.

Průmysl

Smaltovna založená roku 1914 zanikla během války.

Cihelny

Kruhovka u mlýna z roku 1909 a malá cihelna pod Telnicí.

Na polích mezi Újezdem a Otnicemi založil šternovský velkostatkář studny, ze kterých se čerpá hořká voda chemického složení jako Šaratice, prodávaná pod jménem **Šternovka**.

Na mezinárodní výstavě v Neapoli byla Šternovka roku 1910 vyznamenána zlatou medailí, v Turínu 1911 stříbrnou a čestným diplomem ve Vídni.

Nadmořská výška jímacího území je asi 200 m, plocha 25 ha. Voda prochází nánosem pravěkých moří a odtud bere své součásti.

V posudku podepsaném p. univ. profesorem MUDr. G. Kabrhelem prohlášena jest zkoumaná voda za minerální vodu hořkou. Je charakterizována velkým obsahem síranů a lithia, bez rušivých příměsí. Účinná je zejména na nemoci střevní a žaludeční.

Uvítání 3000 občánka města v prosinci 2005, tímto občánkem se stala Veronika Pecáková

Továrna nábytku

Vladislav Máca, Komenského ul. 454

Stolařskou firmu Máca založil v roce **1890** Tomáš Máca, který s několika spolupracovníky provozoval stolařskou a natěračskou živnost. Dílna byla v Masarykově ul. č. 61. V roce **1927** začal jeho syn Vladislav Máca stavět novou stolařskou provozovnu v ul. Komenského. Objekt se postupně rozšiřoval přístavbami dalších výrobních prostorů a konečnou podobu získal roku **1941**. Po únoru 1948 byl podnik roku **1950** začleněn do UP závodů Rousínov. V roce **1952** převzalo provozovnu kovodělné výrobní družstvo Drukův Brno. Stolařská výroba byla zrušena.

Sladovna

Cukrovar v Sokolnicích vznikl roku **1856**. Patřil velkostatkáři VI. Mitrovskému, po převratu jej koupila akciová rolnická společnost. Velkostatek prodal tehdy cukrovar akciovce proto, že nemohl zajistit dostatečné množství řepy. Po převratu nebyl by vůbec udržel provoz cukrovaru bez selské řepy.

Cukrovar je pro zdejší rolníky náhradou za jejich sladovnu, kterou si v roce **1873** společně postavili, ale brzy promarnili špatným hospodařením, takže ji museli v roce **1885** prodati. Firma Schindler a Stein, která sladovnu koupila, učinila z ní obrovský podnik, jenž zpracoval v roce **1928** až 700 vagónů ječmene moravského původu a vyrobený slad prodával do celého světa. Nejvíce do Německa, Anglie, Japonska a Jižní Ameriky.

Podnik byl důležitý zaměstnáváním občanů (kolem 100 dělníků v kampani) a odváděl do obecní pokladny při 200% přírážce přes 32 000 Kč, tedy čtyřikrát více než všichni živnostníci v Újezdu dohromady.

Újezdská sladovna měla smutný konec za osvobozenecých bojů koncem II. sv. války. Za bojů 23. dubna 1945 Němci zapálili sokolnický cukrovar a téhož dne zapálili Němci i sladovnu, která tehdy byla majetkem firmy Českomoravské vývozní sladovny a.s. V hořejších místnostech (půdách) hlav. objektu bylo skladiště ovsá

Výňatky z pracovního řádu z roku 1928

a ječmene, dole na humnech zabrala místnosti v době protektorátu „Flugmotorwerke Ostmark“ v Líšni na dílny, kde se vyráběly pumpy pro letadla. V době totálního nasazení tady pracovalo asi 2 000 lidí. Uskladněného obilí bylo 250 vagónů, z toho asi 100 vagónů ječmene. Stroje Ostmarky byly požárem silně poškozeny. Z celé sladovny se zachovala jen zadní část – pytlárna, v níž bylo uskladněno asi 30 000 pytlů, z nichž velká část byla během války rozkradena. Hořící sladovna byla dlouhou dobu zásobárnou zdejšího obyvatelstva. Lidé odhrabávali ohořelé obilí a spodní vrstvy vlhké a začazené odnášeli v pytlích domů. Bylo to prý dobré krmení pro dobytek.

Když v roce 1930 hledala správa sladovny hlubinným vrtem pitnou vodu, narazila v hloubce 90 m na vrstvu třetihorního písku prosáklou zemním olejem. V důsledku toho bylo vyvrtáno několik hlubokých studní k těžbě ropy, což však bylo tajeno.

- Vydáno Spolkem průmyslníků vlněného zboží na Moravě v Brně
- ... Děti do 14 let se nepřijímají. Mladiství zaměstnanci jsou povinni udati jména a byt svých rodičů nebo poručníků...
- ...Mladistvých zaměstnanců mužského pohlaví do 16 let a ženského do 18 let stáří smí se užívat jen ku pracím lehkým, které nejsou na újmu jejich zdraví a nepřekážejí tělesnému jejich vývoji...
- ...Ku pracím nočním, tj. ku pracím v době od 10. hod. večer do 5. hod. ráno, mladistvých zaměstnanců a žen nesmí se používat...
- ...Šestinedělky lze připustit teprve 6 neděl po slehnutí ku pravidelné práci v závodě.

Pracovní doba:

- Skutečná týdenní pracovní doba obnáší 48 hodin.
- ...Všechny všední dny jsou dny pracovními. Pracovní klid jest v neděli a ve velké svátky: Nový rok, pondělí velikonoční, pondělí svatodušní, 1. květen, Boží tělo, 6. červenec, 28. říjen a oba vánoční dny.

*Oslava svátku matek v roce
2005*

*Zastupitelka ing. Marie
Kozáková se starostou
ThDr. Janem Hradilem, Th.D.*

*Děti ze základní školy –
Dominik Hladký a Diana
Sychová*

- V neděli a velké svátky jsou dovoleny tyto práce: Práce, které sluší konati, aby živnostenské místnosti a závodní zařízení byly vyčištěny a v dobrém stavu udrženy...
- ...Mzda vyplácí se vždy za uplynulý týden koncem příštího týdne...

Zvláště se zaměstnancům zakazuje:

- Kouření...
- Pití lihových nápojů...
- Jakékoliv obchodování...
- Čtení časopisů a rozhovory při práci...
- Vykonávání soukromých prací...
- Vodění cizích osob, přijímání návštěv...
- Požívání pokrmů mimo pracovní přestávky k tomu stanovené a mimo místnosti k tomu určené...
- Přerušování práce bez zvláštní nutnosti...
- Odkládání a zahazování různých předmětů, i když se zdají býti bezcenné...
- Rozšiřování tiskopisů, pořádání peněžních sbírek...
- Vyvěšování oznámení...

Rozvázání pracovního poměru:

- U dělníků v hodinové nebo úkolové mzdě v den výplaty mzdy, a to po výslovné, nejpozději do čtvrtka 9 hodin ráno prohlášené výpovědi. U dělníků noční směny musí výpověď býti dána do středy 7 hodin večer...
- Každý dělník musí k výslovné žádosti zaměstnavatele překonati osmidenní dobu zkušební, počínajíc dnem vstupu do práce, během které má zaměstnavatel právo dělníka kdykoliv ihned propustiti, kdežto dělník kdykoliv může ihned vystoupiti.
- Pro **okamžité rozvázání pracovního poměru** přicházejí v úvahu následující ustanovení živnostenského úřadu.
- Dříve než uplyne výslovně nebo mlčky ujednaná doba poměru pracovního, může pomocný pracovník bez výpovědi ihned propuštěn býti v následujících případech:

Naši furianti
– Divadelní společnost Újezd u Brna,
2005

- Když uzavíraje pracovní smlouvu oklamal majitele živnosti předloživ falešné nebo zfalšované knížky pracovní nebo vysvědčení...
- Když shledán byl neschopným k ujednané práci.
- Stane-li se opilem a opětně marně byl napomínán.
- Když dopustil se krádeží, zpronevěření...
- Když prozradil obchodní nebo výrobní tajemství...
- Když práce neoprávněně zanechal, nebo trvale svých povinností zanedbává.
- Když dopustí se hrubé urážky na cti, tělesného úrazu nebo nebezpečného vyhrožování.
- Když jest stížen odpuzující nemocí.
- Když déle než 14 dnů jest vězněn.
- Přestane-li živnost nebo zemře-li pomocný pracovník, zanikne pracovní poměr sám sebou.

Dělnický dům – Rychta

První myšlenka na postavení Dělnického domu v Újezdu u Sokoľnic vznikla roku **1922** u funkcionářů a členů Federované dělnické tělocvičné jednoty, která měla sídlo v hostinci u Máců č. 59. Cvičilo se tam na dvoře, ve stodole, někdy i mimo hostinec. V přední hostinské místnosti se hrávala divadla. Jednota se dostala do rozporu s panem Mácem. Nedorozumění vyvrcholilo 10. února 1922 a 26. února se konala valná hromada, která rozhodla o odchodu z hostince.

Večer 3. března byla svolána do hostince u Šafaříků porada složek a na ní bylo usneseno postavit újezdskému dělnictvu vlastní útulek.

Na této schůzce byli přítomni: Eliáš Tomáš č. 243, Janistín Frant. č. 89, Rozkydal Tomáš č. 397, Staňa Jan – Šternov č. 4, Mariánek Václav č. 459, Doležal Frant. č. 193, a Rozkydal Jan č. 178.

Bylo usneseno navázat jednání s obchodníkem Tomášem Haluzou v čísle 4 o odprodání stodoly u „Adamcovy lůže“. Po zásahu českých socialistů Tomáš Haluza prodej odřekl, ale potom

*Koncert zrakově
postižených v DPS*

*I. Reprezentační ples
obecního úřadu
a Mysliveckého sdružení
– leden 2005*

stodolu prodal ještě laciněji, než bylo stanoveno původně, co mu za ni dávali dělníci. Zástupci dělnictva jednali s hostinským Laštůvkou i Matouškem o pronájmu volného sálu.

Stále ale zůstávala myšlenka postavení vlastního Dělnického domu. 13. dubna se obecní zastupitelstvo usneslo darovati FDTJ stavební parcelu č. 3125/1 ve výměře 603 m čtverečních. Někteří občané proti tomuto podali stížnost zemskému výboru v Brně. Projednání tohoto protestu trvalo přes dva roky. Ale poté byly námitky zamítnuty a darování pozemku schváleno. Od Laštůvků se přešlo do hostince u Matoušků a bylo rozhodnuto Dělnický dům postavit. 12. července 1925 byl u Matoušků založen spolek Dělnický dům a začaly se na něj opatřovat prostředky. Bylo požádáno o hostinskou koncesi pro dům, ale ke zklamání výboru nevstoupovala masa členů do spolku a výbor zůstal bez činnosti.

Do spolku nevstoupili ani všichni členové výboru, ani všichni členové stranických orgánů. Ale i tak se začalo pracovat.

Nebyla už otázka Dělnický dům postavit, ale jak ho zaplatit a zadlužení udržet. Něco slibovala hostinská koncese. Někdo na stavbě dřel přes noc, někdo ji sabotoval a např. byly zatopeny základy. 15. července 1928 byl poklepán základní kámen.

Pořád ještě však nebyla udělena hostinská koncese.

Stavba pokračovala – Královopolská spořitelna poskytla hypotéku na 80 000 Kč, čímž bylo postavení sálu zajištěno.

Odpůrci Dělnického domu však dosáhli hostinskou koncesi pro Sokolovnu a na dvě koncese byla obec malá.

Bylo tedy třeba dalších výpůjček. Někteří členové jmenovitě svým majetkem ručili za další půjčky v hodnotě 35 000, 20 000 a 18 000 Kč, dále 5 000 Kč od potravinového spolku a 30 000 Kč bezúročně od členů a příznivců.

Počátkem roku 1930 byl tedy dům vnitřně dohotoven. A dělala se fasáda.

1. června 1930 se slavnostně otevíral Dělnický dům. Hodnota nového Dělnického domu byla stanovena na 500 000 Kč. Dluhů však bylo mnoho – celkový seznam činil 218 000 Kč.

*Starosta při uvedení plesu
se zpěvačkou kapely
Bonaparte*

Cimbálová muzika Donava

*II. Reprezentační ples MěÚ
v lednu 2006 – předtančení
roztleskávaček*

**Program slavnostního otevření dělnického domu
konaného 1. června 1930**

Sobota 31. května 1930 o 8. hod. večer

Slavnostní divadelní představení

DRAŽBA NA NEVĚSTU

Opereta o třech jednáních. Napsal E. Starý

Neděle 1. června 1930 dopoledne

- Ráno o 5. hodině budíček
- O 9. hodině slavnostní valná hromada spolku Dělnický dům
- O 10. hod. fotbalový zápas F.K. Újezd – F.K. Rudá Hvězda Líšeň. Při zápase koncertuje hudba pana Přerovského

Odpoledne

- O 1. hodině vítání hostů
- O 2. hodině vyjde průvod od zastávky k Dělnickému domu
 - Zahájení, proslov
- Po proslovu odchod na cvičiště, kde koná J.P.T. Újezd
Veřejné cvičení
 - Večer – Taneční zábava

Pro lepší srovnání přidávám vzorek tržních cen z roku 1926:

chléb	– 2 Kč,	kilo pepře	– 30 Kč
kilo hovězího předního masa	– 14 Kč	kilo cibule	– 2 Kč
kilo hovězího zadního masa	– 18 Kč	kilo cukr	– 5 Kč
litr mléka	– 1,20 Kč	litr petroleje	– 1,80 Kč
1 vejce	– 0,54 Kč	kilo mýdla	– 6,40 Kč
kilo brambor starých	1,20 Kč	kilo uhlí	– 38,20 Kč
kilo brambor nových	5 Kč		

Přišla těžká doba nezaměstnanosti, kdy dělnické rodiny na tom byly nejhůře. Na splátky dluhů a úroků bylo třeba měsíčně 1 800 Kč. Taneční zábavy, divadla a jiné akce, na kterých se mělo vydělávat, byly ztrátové a dluhy se jen zvyšovaly.

Závodů mladých rybářů na rybníčku v Rychmanově – léto 2006

Počátkem roku **1932** spolek neplnil závazky a přicházely upomínky, hrozily žaloby. Byl jmenován nucený správce dělnického domu.

V roce 1933 bylo udržení domu beznadějně.

Funkcionáři Dd se rozhodli pro jeho likvidaci – bylo třeba rozprodat inventář. V červnu 1933 se valná hromada usnesla na likvidaci spolku. Dům měl přebrat Potravní spolek, kterému Dd také dlužil. To však zamítl Ústřední svaz v Brně. Jakýkoliv výdělek musel být předán nucenému správci, úroky neplatil nikdo. Jednota proletářské tělovýchovy zaplatila sice daně, ale roku **1935** byla již na Dělnický dům vypsána dražba za 112 000 Kč. Ke dražbě se ale 3. 4. 1935 nikdo nedostavil.

11. 2. 1936 se sešlo představenstvo Reiffeisenky, Lidové jednoty a Orla a získali všechny majetek Dělnického domu za 112 000 Kč. Reiffeisenka pak získala hostinskou koncesi a dům byl přejmenován na Spolkový dům, kam přešla lidová strana a všechny její složky.

Po osvobození v dubnu **1945** se Dělnický dům vrátil do rukou těch, kteří ho budovali. Zůstal však knihovně připsán na Hospodářskou záložnu v Újezdu, která vznikla z Reiffeisenky.

10. května 1945 byla svolána schůze, kde se rokovalo o nových poměrech. Pak bylo jednáno se záložnou o pronájmu Dělnického domu. Nájemní smlouva byla podepsána 26. srpna 1945 a nájemníkem se stává místní organizace KSČ za 20 000 Kč ročně.

Válečné škody na domě byly odhadnuty na 76 650 Kč a na jevišti 45 000 Kč.

Nový spolek Dělnický dům, který měl 97 členů, pak usiluje o odkoupení Dělnického domu za 300 000 Kč.

Nastala však dlouhá jednání a rozepře mezi Orlem, Hospodářskou záložnou a Dělnickým domem.

Teprve 6. 8. **1948** bylo rozhodnuto o prodeji Dělnického domu – od 12. srpna 1948 převzal dům Dělnický spolek.

Jak to viděli komunisté:

„Dražbou, která se konala 12. února 1936, dostal se dům, jenž měl sloužit za kulturní stánek dělníkům, dům, ve kterém mělo dělnictvo připravovati se k zápasu o lepší zítřek svých dětí, do rukou

*Starosta města s čarodějnicí 2006
– Hanou Franklovou*

Pálení čarodějnic – 30. 4. 2005

Elektrifikace Újezda

strany lidové, a tak se zde místo revolučně smýšlejících dělníků scházely vrstvy občanů lidovců, a také újezdští fašisté.

Plných devět roků nevkročilo mnoho soudruhů a soudružek mezi scházející se tam společnost. Teprve příchodem osvoboditelů našeho národa – slavné Rudé armády, dostává se Dělnický dům – i když jako nájem, do rukou těch, kteří jej zbudovali.

A tak, jak před devíti lety pro jeho ztrátu plakali, tak zase znovu vstupují do domu se slzami radosti v očích a s díky na rtech slavným rudým bojovníkům, jejichž zásluhou jsme se všichni svobody dočkali.“

Pro jihozápadní Moravu bylo důležité rozhodnutí o vybudování elektrárny v Oslavanech. Byla tu možnost spalování horšího uhlí v revíru a poměrně blízko Brna s rychle se rozvíjícím průmyslem. Blízko byla i voda a železnice.

Po vytvoření akciové společnosti se začalo na podzim roku 1911 s výstavbou elektrárny, kterou prováděla rakouská pobočka firmy AGG v Berlíně. Elektrárna byla postavena za jeden a půl roku. Těžká zařízení se dovážela z nádraží v Dolních Kounicích. Počátkem roku 1913 mohlo už Brno odebírat elektřinu. I přes I. sv. válku se výroba čtyřnásobně zvýšila.

Elektrifikace Újezdu byla provedena v roce 1922. Zavedení elektrické sítě pro obec stálo 318 000 Kč, přivedení z oslavanské centrály 250 000 Kč a obec se musela stát členem Západo-moravských elektráren zakoupením akcií v obnosu 78 000 Kč. Aby se obnos umožnil, platilo se za Kwh při osvětlení 3,40 Kč, na síť 1 Kč, u motorů Kwh 2,20 Kč. Pro mnohé byla elektřina drahá a celá domácnost vystačila s jedinou levnou žárovkou.

Silnice

Za panování Karla VI. (1711–1740), otce Marie Terezie, byla zjevná zaostalost habsburské říše za západními zeměmi. Proto na radu svých ekonomů dal budovat panovník v Čechách silnice s pevným povrchem. Kvůli obchodníkům i vojenským oddílům.

Pálení čarodějnic – 30. 4. 2005

V roce **1725** byl pro vídeňskou silnici vystavěn starobrněnský most přes Svratku.

Za vlády Marie Terezie byla vystavěna bývalá císařská silnice z Brna nad Rajhradem do Pohořelic, Mikulovic a Vídně.

- 1748 silnice z Brna do Jihlavy
- 1752 Brno – Praha
- 1780 Brno – Slavkov a do Uher
- 1786 přes Cejl k Zábrdovicím
- 1850 – okresní silnice od Brna až k mostu přes Litavu
- 1857 – upravena cesta ze Šternova k Žatčanům
- 1890 – Jan Mífek: pokračuje budování silnice od mostu přes Litavu přes Rychmanov k Otnicím
- Byla postavena okresní silnice od kostela k Žatčanům, kterou dělal stavitel Jakub Herold
- 1894 Boh. Preininger: cesta podél Cezavy byla proměněna v silnici
- 1900 – byla postavena silnice od staré školy k Hostěrádkům
- 1923 – Na Fěrunkách nákladem 3 600 Kč
- 1924 – v úvoze k Balounovému a k Formánkovému – nákladem 9 300 Kč
- 1925 – **dláždění silnice v obci**
- 21. června toho roku kostel prodal ve veřejné dražbě zídku kolem kostela (podle farní kroniky prý kostel vyhověl žádosti okresní správy silnic o ustoupení prostoru), tím se silnice zmírnila v zatáčce, vyrovnala se a rozšířila
- 1925 – dláždění silnice před Újezd nákladem 56 000 Kč
- Podle Mífka byl náklad na úpravu silnice od staré školy k Drkalovému a od nové školy k nádraží 56 000 Kč.
- 1926 – dlažba od staré školy k Rychmanovu za 48 000 Kč.
- 1927 – silnice u Dokoupilového za 13 000 Kč
- 1928 – silnice v Revoluční za 36 000 Kč
- 1930 – v září byla vydlážděna silnice od Revoluční k zastávce
- 1931 – stavěla se silnice k Mohyle míru, u nové školy ke Šternovu, v ul. Vinohrádkách
- 1932 – 17. srpna kolaudace silnice k Mohyle míru

I. Újezdské pивní slavnosti, 2006

Historie některých domů

- 1935 – v říjnu vydlážděna ul. Palackého nákladem 20 320 Kč, v Nové ul. silnice nákl. 25 564 Kč.
- 1936 – silnice v Příční prodloužena k silnici ve Štefánikově

Dláždění silnice v Újezdě

Bylo prováděno za starosty Mořice Floriána, který byl zvolen v obecních volbách 15. září 1923.

Dláždění bylo uděláno v roce 1925 a 1926.

Z chodníku kolem kostela zmizela krásná stará dlažba pod asfaltem.

Rathaus (hospoda proti kostelu)

Hospoda Rathaus patřila k panství chrlickému. Bylo to nízké, došky kryté stavení s malými okny, které mělo tabulky ze zvířecích měchýřů.

Hospoda byla vrchností pronajímána různým pachtýřům.

V roce 1695 byl na hospodě Bartoň Šnorch se ženou Lidmilou, roku 1710 šenkýř Valentin, 1730 Tomek, 1750 Jakub Chmelař s manželkou Annou, 1754 krčmářka Johana Foltaukin, 1756 Polaschek Jindřich se ženou Teresií.

20. dubna 1762 zemřel na č. 3 krčmář újezdský Josef Schmith ve věku 27 let. 21. listopadu se oženil vdovec František Pisch, krčmář újezdský s Annou, dcerou zedníka Matěje Kally. Zemřel ve věku 46 let. V roce 1779 byl na hospodě Josef Gerlich, roku 1790 žid Daniel Purkmann, na kterého si občané stěžovali u vrchnosti.

Stížnost se zachovala:

Roku 1794 zadala se suplika ke knížeti pánu skrze žida, jenž obci záhubou jest dle následujících punktů:

1. *Že při službách Božích veřejně šenkuje a lid skrz takové šenkování se opije a mši svatou zmešká.*
2. *Že roku 1790 skrz šenkování takové kořalky při muzice smrtelně zraněn byl Matouš Mifek a také v tom zemřel.*

I. Újezdské pivní slavnosti, 2006

3. *Že roku 1793 Karel Balon byl v hospodě u žida tak pobitý, až u lazebníka 6 neděl se hojil. Lazebníkovi museli zaplatit ti, kteří zranění způsobili, a to Jakub Kozák 10 zlatých, Izidor Staňa 10 zlatých a Mates Staňa 10 zlatých. Petr Trbola, který neměl čím zaplatit, musel jít na vojnu.*
4. *Že dvakrát oheň vznikl u žida, jednou v kuchyni a podruhé v maštali, když v lucerně nechali hořet lampičku, která se skácela do slámy. Skrzeva to byli jsme citýrováni do kanceláře v Chrlících, kde se vše dokazovalo před panem vrchním Karlem Zatočilem a před panem kontrolorem Franzem Prakerem.*

25. dubna 1796 byla vrchností do obce vyslána komise, která dle uchovaného zápisu měla na místě samém zjistit, jakým způsobem žid obci škodí. Hospodáři před komisí vypovídali, že žid Daniel Purkmann bere veliké interese (úroky z půjček). V jednom případě vzal 92% úrok.

Z množství piva vyšenkovaného v Rathausu za rok dostávala obec důchod do obecní pokladny. Roku 1763 dostala obec z vyšenkovaných 84 beček 12 zlatých 36 krejcarů.

Hospoda byla prodána Kašparu Jahodovi, celoláníku na č. p. 62, který chatrné stavení zbořil a z gruntu znova začal stavět. 14. července 1805 vznikl požár u souseda Hermana Haluzy, když podruhyňě Kača Doláková, která v chaloupce bydlela a byla na jedno oko slepá, chtěla na ohništi v síni péci vdolky. Hospoda vyhořela také.

Budovu v dnešní ulici Štefáníkově začal stavět v roce 1940 pan Oldřich Popelák, který do té doby pracoval ve stolařské dílně u Mašků v ulici Masarykova č. p. 61. V roce 1944 byla budova postavena a začalo zde fungovat stolařství. V letech 1944–1947 pokračoval pan Popelák ve výstavbě přilehlého domu č. p. 130 v ulici Hybešově, kam se se svou rodinou v roce 1947 přestěhoval. Jeho stolařská činnost však neměla dlouhého trvání. V roce 1950 došlo ke znárodnění jak stolařské fabriky, tak i jeho vlastního domu. V domě mohl nadále se svou rodinou bydlet, ale musel

Historie budovy újezdského kina

I. Újezdské pivní slavnosti, 2006

platit státu nájem z vlastního domu. Po přelomových událostech v roce 1969 došlo k navrácení rodinného domu, ale bývalé stolařství zůstalo v majetku státu.

V budově postupem let měly svou činnost ÚP Závody, potom zde byl sklad obuvi, až nakonec od 70. let 20. století zde bylo zřízeno kino. Po roce 1989 návštěvnost kina upadala a počátkem 90. let 20. století byla budova v restituci opět navrácena manželům Popelákovým. Budova byla po 40 letech státního užívání v naprosto dezolátním stavu. V druhé polovině 90. let ji od manželů Popelákových odkoupil soukromý podnikatel a je v jeho držení dodnes. V části budovy je dnes provozována výrobní podnikatelská činnost. Další prostory slouží zlatnictví a květinářství.

V roce 1932 se v Újezdu nově umístila prodejna a správárna bot firmy Baťa – Zlín.

Když se budovala železniční trať Brno – Přerov v roce 1868, která byla dána do provozu roku 1869, stavěly se kolem trati strážní domky. V Újezdu vznikla zastávka, k níž byl přistavěn dřevěný domek na prodej lístků. Nejprve zde zastavovaly jen dělnické vlaky ráno, odpoledne a večer. Kdo šel na vlak „na sedmičku“ – školáci a studenti do Brna, musel jít na nádraží do Sokolnic. Po vybudování železnice se Újezd rychle rozrůstal a nechtěl se ani jmenovat podle nádraží a zámku Újezd u Sokolnic, ale chtěl být Újezd u Brna. Na železniční trati se nesmělo fotografovat.

Zaměstnán u ČSD byl Karel Kaplan, který se svým synem Janem sázeli u zastávky stromky a keře. Některé ořechy z té doby jsou tam dodnes. Zastávce se říkalo „U Kaplanového“.

V roce 1931 převzala službu rodina Parčova, kterých tady bydlelo sedm. Zastávka z doby Parčových byla čistá a zametená, květiny byly po celé délce zastávky od silnice, tráva posekaná. K rannímu vlaku už bylo v čekárně zatopeno.

Baťa v Újezdu

Zastávka v Újezdu u Brna

Výstava k 200. výročí bitvy
u Slavkova

Model Mohly Míru
vytvořily děti 5. A třídy pod
vedením uč. Z. Audyové

Osud domu číslo 37 v Újezdu

O tomto domě víme ze zápisů R. Kopečka. Dnes už podél silnice proti kostelu nestojí. V obecní kronice je psáno, že od roku 1788 do roku 1810 bylo prodáno na obecní chaloupky 12 stavebních míst. Z toho vyplývá, že č. 37 bylo po požáru roku 1794 volné a bylo prodáno na stavbu. Z každé nové chaloupky se platily do obecní pokladny 3 zlaté.

Roku 1811 žil na č. 37 Jakub Kozák, ale už 1816 vdova Kozáková. Ještě roku 1838 je uveden Jan Kozák, ale už 1840 Josef Pospíšil a za 6 let nato Jakub Frankl – obchodník se smíšeným zbožím. Jeho rod byl původem z Rakouska, později z Bučovic a Frankl byl žid, který přestoupil na katolickou víru. Bydlel tu ještě roku 1855, ale pak obchod prodal a koupil si hospodářství.

Roku 1876 je na č. 37 uváděn lékař Jan Šantrůček, který roku 1885 založil v Újezdu Sbor dobrovolných hasičů.

Tento – zatím první známý lékař v Újezdu, odešel roku 1908 na odpočinek do Přerova, kde do roka zemřel a roku 1909 byl v Újezdu, kde žil 32 let, pochován.

V roce 1907 je na č. 37 uváděn lékař MUDr. Bohumil Rejtnart.

Po odchodu Rejtnarta dostala dům jeho zdravotní sestra Marie Havelková a od ní pak koupil stavení kameník Josef Šulák. To byl poslední obyvatel domu, který byl koncem roku 1990 zlikvidován. Josef Šulák se narodil roku 1909 a zemřel 1982. Jeho manželka Růžena, rozená Nohelová, byla dcerou rychmanovského starosty. Dnes žije v obci jeho dcera Dana s manželem Miroslavem Prnkou v Komenského ul. č. 259.

„Nemá i dům vlastní osud? Má! Kolik rodů a generací se zde vystřídalo? Dnes po něm není ani památky. Proto to píše,“ dodává R. Kopeček.

15. března 1927 se na schůzi většina členů obecního zastupitelstva postavila proti návrhu komunistů, aby ulice Nádražní byla přejmenována na Leninovu.

Zápis z protokolu zní: *Protože většina nesouhlasila, aby ulice byla nazývána jménem muže, který není příslušníkem našeho národa,*

Snaha o přejmenování ulic

Mohyla míru

Záběry z rekonstrukce bitvy u Slavkova – 200. výročí

Obecní pastouška

vyžádal si František Trbola přestávku na poradu a poté ohlásil, že nebude-li jejich návrh přijat, odejdou komunisté ze schůze. Protože odchodem 6 členů by nebyla schůze usnášeníschopná, odložil starosta hlasování o názvu ulice do příští schůze.

10. května 1927 byl zamítnut návrh Fr. Trboly, aby se ul. Nádražní jmenovala Leninova a schváleno, aby zůstaly názvy ulic jako doposud.

Obecní pastouška byla obcí újezdskou postavena v letech 1820–1830 a bydlel v ní obecní pastýř. Na dvoře obecního domu byl chlév pro obecní býky a u bytu pastýřova obecní šatlava.

Obec zadala 12. března 1929 stavbu nového obecního domu, který se postaví na místě staré obecní pastoušky. O stavbu obecního domu se ucházelo 5 oferentů a nakonec stavbu prováděl stavitel Josef Zahradník z Újezdu. Při stavbě byly shledány nějaké nedostatky a celkový náklad byl 132 376,70 Kč.

Park u mlýna 1935

Při prudkém dešti nad Starou horou se valily spousty vody, které braly i velké kameny a v těchto místech se rozlilo koryto řeky, které zanechalo jen rozpukanou hlínu. Při vojenském cvičení tu byla protiletadlová děla, a tak byl celý terén zničený. V roce 1934 učitel Karel Pilný jako člen obecního zastupitelstva podal návrh, který byl schválený – tento prostor hluboko poorat. S žáky potom zeminu upravil a vysázeli zde množství stromů.

Topoly, které měly zpevňovat hráz hlavního svodu, byly zničeny. Přesto však přičiněním učitele Pilného a jeho žáků existuje dnešní park, který se později rozšířil až k silnici ke mlýnu.

Opatření místa pro pomník padlým

V prosinci 1929 odprodala obec Laďovi Mácovi dvě špice s jeho domem sousedícího pozemku za 5 000 Kč. Za tento obnos koupila pak obec od Rajmunda Vymazala, řezníka, stodolu proti domu slečen Čermákových v Sušilově ul. Stodola se měla rozbořit

*Oslavy 200. výročí bitvy u Slavkova
v roce 2005*

*Představitel Napoleona americký
herec Mark Schneider*

*Obsazení radnice francouzskými
vojáky – starosta předává klíče*

a na jejím místě zřídit park pro pomník padlých hrdinů v I. sv. válce. Hluboký příkop pro odpadovou vodu, který běžel pod stodolou, má být opatřen novým betonovým potrubím a zasypán.

(Píše se o pomníku padlých, později o pomníku padlých s bustou T. G. Masaryka a nakonec se vžilo jen pomník T. G. Masaryka.)

Jan Mířek ve svých zápiscích z roku 1937 uvádí:

Dne 28. října byla slavnost odhalení pomníku p. presidenta a padlým vojínům světové války.

Jak se Vymazalova stodola bourala a budoval se park, to v kronikách není. Až roku **1933** je otištěn program slavnostního shromáždění občanstva 28. října 1933 v Parku obětí světové války k 15. výročí československé samostatnosti. Pořadatelem byl Osvětový sbor pro Újezd, Rychmanov a Šternov.

Roku 1937 14. září zemřel T. G. Masaryk a 15. září byla smuteční schůze zastupitelstva. V neděli 19. září byla v parku Obětí světové války smuteční slavnost všeho občanstva a kronikář Karel Pilný dal zhotovit sádrovou bustu T. G. Masaryka (podle návrhu Úprky), aby mohla být odhalena 28. října 1937. Pomník byl dřevěný se sádrovou bustou T. G. M. Letopočet 1938 na zadní straně pomníku tedy není rokem odhalení, ale úpravy pomníku.

Na stranách druhé části pomníku jsou uvedena jména a data padlých z Újezdu /49/, Rychmanova /10/ a ze Šternova /6/. Celkem 65 obětí. Na základní, spodní části pomníku, byly pak po II. sv. válce uvedeny oběti této války.

Po postavení pomníku Klementu Gottwaldovi u MNV byla tato část jako mramorová deska přidělena na tento pomník, který byl po revoluci roku 1989 zlikvidován a deska dána zpět na původní místo.

Busta T. G. M. byla zachráněna za II. sv. války skupinou sokolů, kteří bustu včas sundali a uschovali. Byla zabalena a ukryta ve stodole Ferdinanda Fialy, a i když tato stodola později vyhořela, busta nebyla poškozena.

Oslavy 200. výročí bitvy u Slavkova v roce 2005

Újezd u Brna má 4 zákonem chráněné památky, které jsou všechny vlastnictvím farního kostela.

Farní kostel sv. Petra a Pavla:

- mešní kalich
- zvon Maria (zvonice ve věži)
- zvon sv. Petr a Pavel (zvonice ve věži)

fara:

- plastika bl. Jana Sarkandra

Podle evidenčních listů:

- **Mešní kalich**

Umístění – skříň v sakristii v kostele sv. Petra a Pavla, materiál – mosaz a částečné zlacení, stříbrný dekor, velikost – 28,5 cm.

- **Zvon Maria**

Materiál – zvonovina, srdce železné na koženém závěsu, na dřevěné stoličce, velikost – v 89 cm, průměr dole 101 cm, váha 575 kg.

V horní části nápis Ave Maria gratia plena Dominus tecum (1536). Vytvořen anonymem v roce 1536, renesanční kovolitecké umění, slouží jako cimbál hodin.

- **Zvon Maria (podle farní kroniky 680 kg)**

Zápis z farní kroniky:

Dne 7. dubna 1942 byly odvečeny 4 zvony ve váze 877 kg. Šťastnou náhodou náš největší zvon Maria z roku 1536 byl právě v Památkovém úřadu v Praze na Maninách. Byl v tajnosti přechován po dobu války (mezi množstvím dalších zvonů, takže byl problém ho po čase mezi ostatními identifikovat), přivezen a znova vytažen na věž 23. září 1945.

Rudolf Kopeček o zvonu Maria:

Čeho všeho byl ten zvon svědkem za 456 let? Kolik vojska kolem něj přešlo? Ještě za války třicetileté, vojáci bitvy tří císařů roku 1805, vojáci války prusko-rakouské 1866. Kolik smutku i radosti zažil za

Obsazení radnice

Podpis kapitulací listiny

Kapitulací listina

Místostarosta čte kapitulací listinu

ta léta?...zvonil v neděli – 456 x 52, 3x v neděli a o svátcích, v sobotu večer, zvonil umíráček, roky nemocí, cholery... Není za všech dob člověka, který by neměl rád hlas zvonu. Je to pamětník, který všechny osadníky obce spojoval a spojuje.

- **Zvon sv. Petra a Pavla**

Materiál – zvonovina, železné srdce na koženém závěsu, rozměry – v 61 cm, průměr dole 60 cm, váha 154 kg, nahoře mezi dvěma linkami reliéfní nápisový vlys: Honorem s. Petri et Pauli fusa est anno 1694 (kolem vegetabilní ornament), na plášti reliéf sv. Petra a Pavla, autor – anonym 1694, barokní kovolitecká práce, slouží jako cimbál hodin.

- **Plastika bl. Jana Sarkandra**

Socha světce, volná plastika stojící na obláčkovém podstavci, oblečený v červenou kleriku, přes kterou má přehozenou bílou rochetu s červenou štolou. V pravé ruce drží kříž s Kristem, v levé ruce zavřenou knihu.

Anonym, 3. čtvrtina 18. století, krucifix novodobý, barokní dřevěná plastika. Roku 1958 pertifikace a rekonstrukce v dílně bří Kotrbů.

Dopisem Místního národního výboru Újezdu u Brna se žádá Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně o to, aby do seznamu památek obce byla zahrnuta také socha sv. Jana Nepomuckého (z roku 1766) na návsi.

Socha stojí u mlýna na břehu Litavy pod mohutným kaštanem, je pamětníkem bitvy u Slavkova 1805. Naproti je cihelna, kde byly roku 1922 nalezeny mamutí kosti a další pravěké archeologické nálezy.

Zápisem z pozdějších let jsou vyjmenovány tyto chráněné památky:

Kostel sv. Petra a Pavla, kaple sv. Antonína, socha sv. Jana Nepomuckého, **busta Klementa Gottwalda** a zvonice.

Koncert v DPS

Lampionový průvod dorazil na koupaliště

Položení věnce k pomníku Tomáše G. Masaryka

Rychmanovská zvonice

Byla zařazena mezi státem chráněné památky roku 1965.

Zvonice na návsi byla původně dřevěná, roku **1852** zbudována z kamene. Roku **1863** daroval rychmanovský osadník Antonín Frodl na zvonici zvon, který byl odebrán za I. sv. války. Po válce rychmanovská obecní rada a zastupitelstvo zakázaly opatřit zvon nový, a tak vznikl dlouholetý spor. Zvonice stojí na obecním pozemku a nebyla zapsána do pozemkové knihy farního kostela v Újezdu, ani jako vlastnictví v pozemkové knize farního kostela, ani jako vlastnictví katolíků v Rychmanově. Státní památkový úřad se ujal sporu a zakázal zvonici zbořit. Záležitost se dostala až ke Krajskému soudu v Brně, který po třech letech roku **1929**, rozhodl v neprospěch farního kostela v Újezdu a určil zvonici do vlastnictví obce Rychmanova.

Při sloučení obcí roku **1959** byly připevněny na zvonici tlampače, které byly sundány až roku 1990. Zvonice byla dobrovolníky kompletně opravena, ale zvon dosud nemá.

(Nový zvon o váze 177 kg měla roku 1928, ale byl odebrán za II. sv. války.)

Petropavelské hody v roce 2004 – pod Májí a u Rychmanovské zvonice